FREEWAVE

nr. 480 2016 (1)

NOSTALGIE

FREEWAVE NOSTALGIE
2016 (01) — Nummer 480 — Jaargang 39

www.freewave-media-magazine.nl

COLOFON
Exploitatie: Stichting Media Communicatie
Hoofdredacteur: Hans Knot
Lay-out: Jan van Heeren

Vaste medewerkers:
André van Os, Martin van der Ven

Verantwoordelijke uitgever:
Stichting Media Communicatie, Jan-Fré Vos,
Kornoeljestraat 4a, 9741 JB Groningen
E-mail: info@mediacommunicatie.nl
www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:
Hans Knot,
Populierenlaan 8, 9741 HE Groningen
E-mail: hknot@home.nl
www.hansknot.com - www.soundscapes.info

Lidmaatschap:
Een abonnement op Freewave Media Magazine (digitaal) kost tegenwoordig HELEMAAL NIETS!
Uiteraard staat het u vrij een donatie naar SMC te sturen. (Zie hieronder.)

U kunt het pdf-bestand downloaden op:
www.freewave-media-magazine.nl

Transacties en donaties:
ING-rekening: NL85 INGB 0004 0657 00 t.n.v. Mediacommunicatie, Groningen (BIC: INGBNL2A)
PayPal-betaling ook mogelijk

Adverteren in Freewave Nostalgie is mogelijk. E-mail: info@mediacommunicatie.nl

FOTO'S
Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave en Offshore Echo's archief.

ISSN NR. 1381-8562

COVER: AVRO-radioverslaggever Han Hollander aan het werk tijdens Nederland - Schotland (1-3), gespeeld op 21 mei 1938 in het Olympisch Stadion te Amsterdam
© Nationaal Archief

Beste lezers,

Phil Bloom en Joop Doderer zaten in hetzelfde schuitje. Welk schuitje? Na enkele jaren Swiebertje spelen kon het publiek deze rol niet meer los zien van Doderer zelf. Maar waar Joop vele afleveringen over deed, lukte Phil in een paar luttele televisieminuten. Want wat ze na haar Hoepla-optreden ook ondernam, bij het horen van haar naam dachten de Hollanders meteen aan dat meisje dat bloot de krant leest: een Swiebertje-effect!

Ditmaal een grote hoeveelheid aan korte artikelen in deze Freewave Nostalgie. Daarom is het een onbegonnen zaak om een omschrijving van alles te geven. Ik verwijs u naar de inhoudsopgave hieronder en dan ga ik me nog even afvragen wie de huidige eigenaar is van de tweezitsbank uit Hoepla. Hoe ik daar zo op kom?

In 2005 liep ik op het Mediapark rond tijdens de kijkdag van een veiling met een groot aantal rekwisieten uit de Nederlandse tv-geschiedenis. De stukken moesten geveild worden na het faillissement van NOB-decor. Plotseling stond ik voor de bank waarop Phil Bloom wereldnieuws werd door niets c.q. zich nergens wat van aan te trekken. In later jaren was de bank trouwens netjes voorzien van een nieuwe bekleding door de immer ijverige decorafdeling. Uiteindelijk ging het historische meubel voor 300 euro van de hand. Zou men het bij Beeld en Geluid destijds te druk hebben gehad met de nieuwbouwplannen om even mee te bieden? Jammer.

Veel leesplezier, Jan van Heeren

Inhoud

The Soft Machine in Groningen	3
Omroephistorie: Theo Koomen	4
Even stilstaan bij	5
Omroephistorie: Hoepla!	7
Omkoping, match fixing of oplichting?	8
Minister Luns in de pen	9
Omroephistorie: Profiel	11
Strandjutten	12
Onderzoek vrijetijdsbesteding	14
'Rustgevende' advertenties	15
Het voetbalspel volgen	16
Actualiteitenrubrieken in 1969	18
Simon van Collem	19
Eindelijk naar de automaat voor het condoom	21
VARA-documentaire van 3 uur lengte	22
Wat bezielt die jongens in Hilversum?	23
Omroephistorie: Hamelen	24
Veiligheid in de nacht	25
De rumoer om de reclame en meer	27
Kinderwondzalf	28
Luisteren! (Luistertips)	29
Groningen promotie	31
Internet surftips	32
Recensies	33
SMC Shop	36

tekst: Hans Knot

Vele van mijn leeftijdsgenoten weten zich nog wel de popgroepen te herinneren die hun eigen stad in de jaren zeventig aandeden. Eén van de Britse popgroepen, die al in 1967 – hoewel zeer weinig – op de radio was te horen was The Soft Machine. Het was die groep die op zondag 18 januari 1970 de Martinistad Groningen aandeed voor een concert. Het werd in de regionale krant dan ook een dag tevoren groots aangekondigd:

'Morgen, zondag 18 januari, het eerste grote popgebeuren van de zeventiger jaren in Groningen: het 'provadja-popkonsert' met de Engelse formatie Soft Machine. Over de groep zelf, de voorgeschiedenis, de ontwikkeling, de bezetting, en de uitbreiding is genoeg bekend. Nog wat feitelijke informatie over het concert, dat zal plaatsvinden in de Harmonie (hoera!) aan de Oude Kijk in 't Jatstraat te Groningen. Het concert begint tussen half 9 en 9 uur en zal tussen half 11 en 11 uur eindigen (de Soft Machine speelt 2x3 kwartier, toegiften niet meegerekend). Tijd genoeg voor niet-stadjers om weer per openbaar vervoer naar huis terug te keren. De toegangsprijs bedraagt f 7.50. Wel wat meer dan voor het NFO helaas, maar de oorzaak is bekend: hoge kosten en weinig of geen financiële medewerking. Eh.... veel plezier!'

De Harmonie was een sociëteit waar een keur van activiteiten was, waaronder toneelvoorstellingen, klassieke concerten en schooloptredens. Rond die tijd was er al lange tijd sprake van sluiting van het gebouw, dat later zou worden ingelijfd door de Rijksuniversiteit van Groningen. De genoemde toegangsprijs leek laag maar voor die tijd was het een behoorlijk hoog bedrag. Een concert van de Rolling Stones, een viertal jaren eerder – waarbij ook een voorprogramma was, deed al 10 gulden.

Een dag na het optreden was het recensent Wim Jassies die vond dat het concert in de Harmonie van de Soft Machine met geen pen te beschrijven was: *'Gebeurtenis: Popconcert. Plaats: De Harmonie in Groning. Groep: The Soft Machine. Robert Wyatt (drums-vocaal). Michael Ratledge (orgel), Hugh Hopper (bas), Lynne Dobson (sopraan sax, tenor sax, fluit, mondharmonica, vocaal) en Elton Dean (alt en tenor sax). Publiek: iets meer dan 1100. Over groep en muziek: door de komst van de twee blazers een stuk flexibeler geworden. Verbijsterend, goed, adembenemend, onovertrefbaar, zeer geconcentreerd, één groot muziekinstrument, speels, strak, dreunend, twinkelend, gillend, kreunend, een door merg en been gaand orgel, bas, drums, vocaal, fluit, alt sax, tenor sax, sopraan sax, mondharmonica. Hibou, Anemone and Bear, opwindend, huiveringwekkend. Solistisch blij. krachtig, zacht, erg krachtig, uniek, ontroerend, timing, virtuoos, precies, gearticuleerd, ontspannend, onvergelijkbaar, avantgardistisch, effectief, spanning, 10.30 returns to the bedroom, één geheel, één toegift, herhaling, kernthema, climax, plechtig, klassiek, knerpend, sereen, tastbaar, bewust, nu, duidelijk, eindelijk, gemeenschappelijk, happening, onwaarschijnlijk, functioneel, virtuoos, echt, We did it again, bedankt, top, internationaal onovertrefbaar, gebeurtenis, pff, verrassend, muziek, 0.K., zaligmakend, woest, langzaam, snel, afwisselend, driftig, eigentijds, overdonderend, menselijk, Kunst, levend: The Soft Machine, eigenlijk met geen pen te beschrijven. P.S. Het publiek was uiterst dankbaar, vandaar de toegift. De Harmonie, die tussen haakjes wel weer eens aan een verfje toe is, volbracht zijn akoestische taak voortreffelijk.'*

Het is niet bekend of Wim Jassies over het schrijven en dus bedenken van zijn woordenvloed meer tijd nodig had dan het optreden van The Soft Machine duurde.

Theo Koomen

tekst: Andre van Os

OMROEPHISTORIE

Een nieuw te bouwen villawijk in Heerlen kreeg aan het begin van het millennium een Theo Koomenstraat. Het was een eerbetoon aan de legendarische sportverslaggever, die vooral vermaard werd door zijn reportages van de bergetappes in de Tour de France voor NOS-Radio. Achter op de motor, microfoon naar links en rechts zwaaiend, raasde Koomen mee met de wielrenners en gaf kleurrijke beschrijvingen die niet zelden bezijden de waarheid waren. Sportjournalistiek was Koomens grote liefde, maar bovenal was hij een sportentertainer. Geen ellenlange uitwijdingen over tactiek of spelstrategie: sport was amusement en dat moest verkocht worden aan een zo groot mogelijk publiek. Het maakte Koomen bij zijn luisterpubliek immens populair; het deed de wenkbrauwen van menig collega in de sportverslaggeving fronsen. De zoon van een groentenboer uit Noord-Holland bracht het eerste deel van zijn leven door op een seminarie en in een sanatorium. Pas op late leeftijd ging hij in de journalistiek: de radio, maar ook het geschreven woord. Koomen schreef het boek '25 jaar doping': een felle aanklacht tegen het gebruik van stimulerende middelen in de wielersport. Als radioverslaggever wist hij met evenveel enthousiasme de Olympische winterspelen als een eerste-divisiewedstrijd te verslaan. Maar zijn finest hour was ieder jaar de Tour de France: 'We zijn op weg naar de top van de Joux Plane, een monster dat omhoog piekt naar van regenwolken zwangere luchten'. Of wat dacht u van deze: 'Zit die bal er toch in? Ja hoor, hij zit erin, hij zit erin... Niet te gelóóóven, hij zit erin... Wimpie Jansen, die kleine Wimpie Jansen schiet Feyenoord zomaar naar 1-0 tegen dat machtige AC Milan. Niet te gelóóóven'. Theo Koomen was 54 toen hij omkwam bij een verkeersongeluk, in 1984. De primeur van zijn straatnaam in Heerlen was kortstondig. In dezelfde wijk werden twee collega's geëerd met de Jan Cottaarstraat en de (Ir.) Ad van Emmenesstraat.

Even stilstaan bij...

tekst: Hans Knot

Ook in deze Freewave Nostalgie weer een aantal kortere onderwerpen uit het verleden waar we stil bij willen staan:

Koek met bijsmaak

Vele mensen hebben het wel eens: even lekker dooreten van datgene je lekker vindt. Zo probeer ik soms drie jaar lang te vermijden bij de ouderwetse koekfabriek van Knol's koek, gelegen aan de weg naar Hoogkerk, binnen te gaan. Alleen de geur al is zeer verleidelijk om de fiets te pakken en er een aantal repen kantkoek te kopen. Maar ik weet van mezelf dat, voorzien van een laagje roomboter, die strepen vervolgens niet lang in de koektrommel zullen liggen maar.....

Soms kan het echter goed verkeerd gaan. In januari 1970 hebben de fabrieken van Verkade in Zaandam en die van Bussink in Deventer in overleg met de Keuringsdiensten van Waren in Amsterdam, Alkmaar en Zutphen, bekend gemaakt dat een partij snijkoeken van deze leveranciers minder geschikt was voor consumptie. Het eten van deze koek veroorzaakte namelijk een gevoel van misselijkheid, dat pas na ongeveer vier uur voorbij ging.

Een Bussink koektrommel uit de jaren '70, met een toen o zo populaire Holly Hobbie tekening daarop afgebeeld

Overigens heeft het eten van de koek, voor zover bekend, destijds geen ernstige gevolgen voor de gebruikers gehad. Wat was er dan aan de hand? Het ging om een in de fabriek te Deventer, vlak voor de Kerstdagen van 1969, gemaakte partij van ongeveer 15.000 stuks koeken, die, voor zover deze van een Verkadewikkel waren voorzien met de code 954, als ook de koeken in een wikkel van Bussink met de code 53, voor problemen zorgde.

De koeken, die zich nog in depots bevonden, werden, in opdracht van de leiding van beide bedrijven, teruggenomen. Een andere actie die men deed was gericht op de winkeliers. Die werden verzocht de met de genoemde codes voorziene koeken terug te sturen. Bij enkele Keuringsdiensten van Waren, verspreid over Nederland, waren meldingen binnengekomen van mensen die na het gebruik van de koek misselijk waren geworden. Ondermeer werden enkele tientallen personeelsleden van het Wilhelminagasthuis in Amsterdam onwel nadat ze de koek hadden gegeten. De directie van Verkade deelde mee, dat een en ander het gevolg was van een fout in de samenstelling van een bij derden betrokken grondstof. Met koeken die een andere code dan de genoemde droegen was, zo bleek uit onderzoek, niets aan de hand. Mijn advies na het lezen van dit bericht: ga lekker koekhappen!

Centurion versus de fiscus

Soms kan een mens in het nauw tot rare plannen komen, zo ook in december 1969 toen in een advertentie de heer A. L. Doorenbos uit Assen een Centuriontank met volledige uitrusting te koop vroeg. Het was voor de Assenaar niet de bedoeling er oorlog mee te voeren, maar alleen om zichzelf tegen de belastingambtenaren te verdedigen.

De tank wilde hij als het even kon nog voor de daarop volgende maandag in zijn bezit hebben. Om elf uur die dag zouden, volgens hem, ambtenaren van de belastingdienst beslag leggen op de vier bestelwagens, die hij in zijn werkplaats aan de Groninger Dwarsstraat in de Drentse hoofdstad had geparkeerd. De voertuigen zouden die morgen ter plaatse worden geveild in verband met het feit dat de heer Doorenbos had geweigerd

een belastingschuld in te lossen van ruim 1600 gulden.

Tot die maandagmorgen elf uur had hij de tijd het geld te betalen. Deed hij dat niet dan werd verwacht dat de heer J. Douwstra, deurwaarder bij de belastingen in Assen, tot andere maatregelen overging en beslag ging leggen op vier van de auto's. De heer Doorenbos was echter niet van plan het zo ver te laten komen.

Uiteraard was de heer Doorenbos niet op zoek naar een dergelijk bouwpakketje, waarbij het eindresultaat toch meestal minder spectaculair was dan de tekening liet zien

Tegen een nieuwsgierige journalist stelde hij: "Ik zal de heren warmpjes ontvangen. Ik sta in mijn recht en peins er niet over om me door hen te laten blameren." Doorenbos had al jarenlang een illuminatiebedrijf in de Drentse hoofdstad. Voor het aanleggen van feestverlichtingen behoefde hij naar zijn zeggen nimmer belasting te betalen. Eind november 1969 kreeg hij echter bezoek van een belastingambtenaar. Doorenbos: "Er kwam bij mij thuis een heerschap met een dikke sigaar in zijn mond en ik liet hem binnen en bood hem een kop koffie aan. Plotseling zei hij me dat ik belasting moest betalen als ik ergens feestverlichting aan heb gebracht. Ik werd toen zo boos dat ik hem zijn sigaar uit de mond nam, het kopje koffie voor zijn neus weghaalde en hem de deur uitbonjourde met de mededeling dat hij niet meer moest proberen mij lastig te vallen".

Over het vervolg is echter niets terug te vinden en de vraag is of de tank er heeft gestaan of dat Doorenbos alsnog overstag is gegaan en netjes de belasting heeft betaald.

Voor een dubbeltje naar Milaan

Vroeger, en dan heb ik het over het einde van de jaren vijftig en gedurende de jaren zestig, was het niet zo gemakkelijk om een perron op een station te bewandelen als nu op de meeste stations het geval is. Er zijn plannen om dit jaar nog vele stations weer onbegaanbaar te maken voor diegenen die geen geldig toegangsbewijs, dan wel een geactiveerde ov-kaart in hun bezit hebben. In de door mij gememoreerde periode kocht je, wilde je wel op het perron afscheid nemen van de op reis gaande persoon en deze uitwuiven, een perronkaartje. Ik meen me te herinneren dat destijds zo'n kaartje, waar dan een knip in werd gedaan door de perronwachter als je hem passeerde, een dubbeltje kostte.

Sommige slimme lieden wisten er optimaal gebruik van te maken en er zelfs lange reizen mee te ondernemen getuige het volgende dat op 22 december 1969 de kranten haalde. Een in België wonende Marokkaans jongetje van negen jaar had een dag eerder niet alleen met een perronkaartje voor het station Brussel-Zuid het perron bezocht; hij was ook in een trein gestapt voor een reis naar Amsterdam. Om ongeveer half negen stond de jongen, Sidi Abdel Slah Ilah Dahha, op het Centraal Station van Amsterdam. Het was trouwens niet de eerste keer dat hij van huis was weggelopen. Enkele weken eerder had hij op dezelfde manier een trein naar Italië genomen en Milaan bereikt.

De vreemdelingenpolitie werd na de reis naar Amsterdam trouwens ingeschakeld en bracht hem de volgende dag terug bij zijn ouders in Sint Jansmolenbeek bij Brussel. De nacht na aankomst in Amsterdam heeft hij destijds doorgebracht bij de liefdevolle Zusters Augustinessen, die hun klooster hadden in de nabijheid van het Centraal Station.

Tekst: Andre van Os

Phil Bloom in Hoepla (Beeld en Geluid Wiki)

OMROEP-HISTORIE

HOEPLA!

Slechts drie televisie-uitzendingen in 1967. In aflevering 1 interviews met Pete Townsend en Eric Clapton; in aflevering 2 Frank Zappa, Olga Lowina, een reportage over het KNIL en hét optreden van Phil Bloom; in aflevering 3 dronken militairen in een trein, Jimi Hendrix, de koningin en twee weggecensureerde scènes (Vleesch en een striptease). Een vierde aflevering werd opgenomen, maar nimmer uitgezonden. Toen werden de makers, Wim Schippers, Hans Verhagen en Wim van der Linden, door de VPRO-directie buiten de deur gezet. Kamervragen, opzeggingen, ruzie met de NTS en een lawine aan publicaties waren de vrijzinnig protestanten teveel geworden. 'Dit gaat de VPRO 2000 leden kosten, hopelijk meer' had Verhagen al voor de eerste uitzending gezegd. Het 'tienerprogramma' Hoepla bestond uit veel meer dan Bloom, maar de 21-jarige schone uit Den Haag maakte wel de meeste indruk. Een vrouw, naakt, op televisie... 'Such a fuss as a blonde goes on TV in the nude', kopte de Daily Mirror; tot in de VS werd melding gemaakt van 'een nieuw Hollands TV-nomeen'. En iedereen reageerde. 'Als de VPRO niet inziet dat deze schunnigheden ongewenst zijn, dan wordt het hard tijd dat hem dit ondubbelzinnig aan het verstand wordt gebracht' (Telegraaf); 'De naakte Phil werkte zo op onze lachspieren, dat wij niet kunnen begrijpen hoe televisiekijkers zich daarover kwaad kunnen maken' (NRC); 'Wat mij trof was dat, terwijl ze daar zat, het adres van de VPRO even door haar heen werd geprojecteerd. Dat vond ik ronduit een gróóts moment. Op een moment waarvan je weet: "Nou worden er weer 'n heleboel kwaad en willen opzeggen", even behulpzaam te zijn met het verstrekken van het adres' (Kronkel). 'Een juffertje heeft het vorige week bestaan onze huiskamers te vernederen tot een bordeel' (Brabants Centrum). Hoepla!

(ANP Historisch Archief/ André van den Heuvel)

tekst: Hans Knot

Omkoping, matchfixing of oplichting?

De onfortuinlijke Wiebe de Jong

Anno 2016 lees je de meest vreemde berichten over voetbalwedstrijden die eventueel verkocht zijn, waarbij spelers tegen ontvangen van geld een wedstrijd proberen te beïnvloeden zodat de goksyndicaten er nog veel meer geld aan kunnen verdienen.

Dan ging het ruim 45 jaar geleden toch een tikkeltje anders. Een onbekende vrouw heeft namelijk in december 1969 de rechtsachterspeler van de toen nog semiprofclub Heerenveen buitenspel gezet door een kist sinaasappelen op te eisen die niet voor haar was bestemd maar voor Wiebe de Jong.

De kist met inhoud — toenmalige waarde ongeveer vijftien gulden — was tijdens de wedstrijd Heerenveen—Velox uitgeloofd door de groentehandelaar Sally de Jong. Hij die het eerste Heerenveen-doelpunt zou scoren mocht zich de rechtmatige eigenaar noemen van de kist met inhoud. De gelukkige werd dus Wiebe de Jong.

Al de dag daarna meldde zich een vrouwspersoon aan de telefoon bij de groentehandelaar met het verzoek de kist met fruit klaar te zetten, zodat hij 's middags kon worden afgehaald. In de groentezaak werd zonder aarzeling aangenomen, dat het de vrouw van de Heerenveenspeler was. Omdat Sally de Jong 's middags naar de veiling moest, werden de sinaasappelen bij een buurman klaargezet. Daar verscheen enkele uren later inderdaad de onbekende afhaler.

Pas de woensdagmiddag erna bleek de ware toedracht van de zaak, toen de Heerenveenspeler zijn eigendom kwam opeisen en Sally de Jong moest bekennen dat de sinaasappelen al lang en breed waren afgehaald. Heerenveens rechtsachterspeler kreeg echter alsnog zijn kist met fruit en Sally heeft dus in plaats van vijftien, dertig gulden op tafel dienen te leggen. Commentaar van de groenteboer: "Maar dat verzoet de reclame wel weer."

tekst:
Hans Knot

Minister Luns in de pen

Foto: Seniorplaza.nl

Dag in dag uit, van televisienet naar televisienet, op de radio en in de krant en andere media, overal komen we interviews of flarden daarvan met politici tegen. Iedereen binnen de politiek krijgt zo haar of zijn kans een mening te vertellen terwijl ook de debatten en vragenuurtjes in de Tweede Kamer uitgebreid worden belicht in de media. Vaak wordt daarbij heel snel duidelijk van welke 'kleur' de verspreider van de berichtgeving is. Past het niet in de kleur dan wordt een commentaar niet of deels gebruikt, waarbij ook nog eens een kritische noot wordt geuit. Hoe anders ging dit decennia geleden, bijvoorbeeld in januari 1970?

In die tijd was het wel andere koek, een journalist diende vaak ver vooraf een schriftelijk verzoek in te dienen bij de betreffende politicus en kreeg niet de kans zo maar even een microfoon onder de neus te drukken om enkele quoten los te krijgen voor gebruik in radio- of televisieprogramma's. Bij uitzondering kon een telefonisch interview bij de voorlichtingsambtenaar van de regering worden aangevraagd. En ook wanneer het eindresultaat niet naar de zin was van de betreffende politicus, dan kon het nog tot verder commentaar vanuit Den Haag komen.

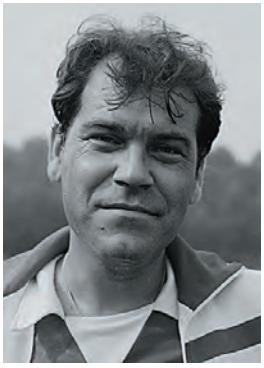

Jan de Graaff
(bron: Beeld en Geluid Wiki)

Zo werd de toenmalige Minister Luns van Buitenlandse Zaken op een dag in januari 1970 benaderd vanuit de VARA met het verzoek om over een aantal onderwerpen telefonisch commentaar te geven en een duidelijk regeringsstandpunt bekend te maken. Hij werd door VARA-medewerker De Graaff uitgebreid geïnterviewd. Ga er maar van uit dat de telefoonvork stond aangesloten en dat een recorder in de VARA-studio in Hilversum meedraaide, waarop het complete vraaggesprek werd geregistreerd. Verder valt te bedenken dat de eindregisseur van het programma, waarin het onderwerp werd opgenomen, aan de betreffende interviewer aangaf welke lengte het in totaal mocht worden. Het scheermesje kwam er aan te pas en aan het interview werd zodanig gesleuteld dat het in de toegewezen tijd paste.

Maar in Den Haag werd ook geluisterd, want niet veel later lag er een brief op het bureau van de leiding van de VARA, waarin minister Luns zich beklaagde over de inhoud van het interview. Hij schreef aan de heer J.B. Broeksz, destijds de voorzitter van de VARA, en protesteerde heftig tegen de beknotting van het interview, dat door VARA-verslaggever De Graaff was afgenomen. In de brief stelde Minister Luns dat hij van mening was dat "door de ingrijpende beknotting het regeringsstandpunt zeer onvolledig en daarom onjuist was weergegeven." De VARA-voorzitter maakte vervolgens bekend

dat er een onderzoek zou worden ingesteld naar de juiste toedracht.

De bewindsman had op vrijdag 23 januari 1970 telefonisch zijn reactie gegeven op beschuldigingen die dr. Middelkoop die dag voor de VARA-radio aan zijn adres had geuit. Dr. Middelkoop speelde een belangrijke rol als arts in Biafra. Luns schreef ondermeer 'Slechts een tweetal opmerkingen mijnerzijds werden uitgezonden, terwijl men bij de aanvang wederom de beschuldigingen van de heer Middelkoop heeft herhaald.' In het deel waarin Middelkoop aan het woord kwam werd ondermeer gesteld dat Minister Luns niet naar Bulgarije had mogen gaan en dat Nederland niets meer deed ter leniging van de nood in het voormalig afgescheiden gebied van Nigeria, genaamd Biafra.

Luns andermaal in zijn brief: 'Beide beschuldigingen heb ik weerlegd, maar uw diensten vonden het blijkbaar niet nodig dit deel van mijn uiteenzetting uit te zenden. Ook mijn betoog dat Nederland voor wat betreft internationale actie en voor wat betreft de aan het toenmalige Biafra verstrekte hulp meer heeft gedaan dan andere landen, was weggelaten. Eveneens mijn verwijzing naar het door mij op 28 juli 1969 te Lagos met mijn Nigeriaanse ambtgenoot bereikte akkoord ten bate van een sterk verhoogde voedselhulp door middel van dagvluchten, dat garanties van onpartijdig onderzoek bevatte, doch dat door Ojoekwoe (toenmalige leider in Biafra) onmiddellijk van de hand werd gewezen. Zo zou ik meer voorbeelden kunnen geven. Het ware juist geweest, indien de heer De Graaf mij zou hebben meegedeeld dat niet meer dan enkele minuten voor mij beschikbaar waren, en mij zou hebben gewaarschuwd dat slechts een door hem zelf uit te kiezen fractie van mijn uiteenzetting zou worden uitgezonden. Ik zou dan of het interview alsnog hebben kunnen weigeren of een afspraak hebben kunnen maken over de inhoud van de uitzending.'

Uiteraard een voor deze tijd volmaakt onbegrijpelijke klacht maar ruim vier decennia geleden meer dan normaal te noemen daar regerend Nederland nog steeds dacht een grote invloed te kunnen uitoefenen op de media in ons land.

Politieke cartoons zijn van alle tijden en vaak beschouw ik ze met een enorme glimlach. Zo vond ik er een terug afkomstig uit een krant van 11 augustus 1962. In die tijd kwamen tal van organisaties met plannen naar buiten om in de toekomst de toenmalige regering over te halen naast het bestaande zuilensysteem het verzorgen van commerciële radio- en televisieprogramma's toe te staan. Uiteraard waren de zuilen in Hilversum grote tegenstanders van deze plannen, hetgeen ook goed naar voren komt in deze cartoon, die destijds stond afgebeeld in De Telegraaf. (HK)

Profiel

tekst:
André van Os

Lucy Ball

Het was een gedenkwaardige dag: 1 oktober 1969. De publieke omroep voerde de 'Horizontale Weekprogrammering' op televisie in. En dat doet een beetje denken aan die andere gedenkwaardige dag: 1 september 2000, toen de 'Netprofilering' van kracht werd. In de begintijd van de televisie maakte het allemaal niet zoveel uit: een gevarieerd programma op maandag, een film op dinsdag... Veel verder gingen de richtlijnen niet. In 1965 gingen de omroepen al een stapje verder, zowaar in gezamenlijkheid. Afgesproken werd om iedere donderdagavond, om vijf over half acht, een aflevering van de Lucy Ball Show uit te zenden. Horizontaal, elke donderdag! Bert van der Veer, koning van de zendschema's, haalt in één van zijn boeken de KRO-gids aan, die in 1967 durfde te beweren: 'Maar er zit toch enig systeem in wat op het eerste gezicht een chaos lijkt. De zendtijdindeling gaat uit van vier periodes van elk een week.' In dat schema bracht de KRO bijvoorbeeld de Ria Valk Show òf Piste (op de maandag van de tweede week op Nederland 1) en een regionaal programma, speelfilm òf actuele documentaire (vierde week op Nederland 2). Net-overschrijdend programmeren was toen nog de gewoonste zaak van de wereld. Dat veranderde op 1 oktober 1969: Nederland 1 kreeg vaste avondjes NCRV, KRO, TROS en NOS terwijl de vaste avondjes van Nederland 2 verzorgd ging worden door VARA, AVRO, VPRO en NOS. Naast de acht 'vaste' uitzendavonden waren zes 'wisselende' in het schema opgenomen. Dat was pas duidelijkheid!

Ria Valk en Ronnie Tober in de Ria Valk Show (www.tober.nl)

Strandjutten

tekst: Hans Knot

De laatste jaren zie je minimaal eens per jaar een aankondiging in de wekelijkse folders waarin de verkooporganisatie van de Mitra-winkels de lezers oproept mee te doen aan een whiskyproeverij in Groningen. Vroeg in het najaar van 2014 werd er in de kranten, die huis aan huis worden verspreid in Groningen, melding gemaakt van het spoedig op de markt komen van een speciale whisky die de laatste jaren in Groningen is gerijpt en in kleine hoeveelheid op de markt zou komen. Het leek me wel een leuke geste om een flesje te kopen en te openen als één van de zonen, die beiden in het buitenland wonen, naar Groningen komt. Eenmaal toen het erop aankwam dat het drankje in de verkoop zou komen, bleek alles al bij voorverkoop te zijn verkocht.

Mijn gedachten gingen ver terug in de tijd en ik herinnerde me dat er ooit, al decennia geleden, een grote partij whisky was aangespoeld op de Waddeneilanden. Het speelde zich eind november 1969 af en ga er maar vanuit dat de kans groot is geweest dat verscheidene Amelanders en Terschellingers dagenlang, misschien wel wekenlang, vrolijk geluimd door het leven zijn gegaan.

Op de Noordzeestranden van beide eilanden waren namelijk tientallen vaten aangespoeld, waarvan een niet onaanzienlijk deel gevuld was met pure onversneden whisky. Op de westpunt van Ameland spoelden naar schatting zestig tot zeventig houten en ijzeren vaten aan, waarvan een deel bij hoog water weer door de zee werd teruggenomen. In de ijzeren vaten zat citrine. De houten vaten, zo bleek uit de opschriften, waren bestemd voor een firma in Rotterdam, en waren per stuk gevuld met 200 liter whisky.

Tien vaten werden op 30 november 1969 bij de Amelander strandvonderij aangegeven. Aangenomen kan worden dat echter ook een aantal vaten door de vinders verstopt is in de duinen om ze op later moment weg te halen en veilig te stellen.

Het dient voor hen een prettig idee geweest te zijn om gratis van dit drankje te mogen genieten in een feestmaand als december. Een blik in de krantenarchieven leverde ook een berichtje op dat op Terschelling, op de Boschplaat, destijds een aantal vaten was aangespoeld. Hier ging het uitsluitend om de houten vaten met whisky. Zestien stuks werden aangegeven bij de strandvonderij. Burgemeester L. J. Hoogland van Terschelling kwam persoonlijk op het strand een kijkje nemen.

Op Ameland was in dezelfde nacht trouwens ook een groot aantal tapijttegels aangespoeld en veertig grote vellen papier. Volgens de staat, waarin de goederen verkeerden, hadden ze nog maar kort in het water gelegen. Op Terschelling spoelde eveneens vloerbedekking aan, in de vorm van een fiks aantal rollen nylontapijt van vier meter breed en vijftig meter lang. Vermoedelijk waren zowel de drank als de vloerbedekking afkomstig van de deklast van een of meerdere schepen, die door de storm van de daaraan voorafgaande week in moeilijkheden waren gekomen.

www.windbrekersailing.nl

Volgens de Leeuwarder Courant kon worden aangenomen dat verschillende vaten whisky en rollen tapijt door het zeegat tussen Ameland en Terschelling de Waddenzee waren opgedreven. Toch stuurde men er een journalist op af om te gaan informeren of er meer gevonden was dan aangegeven bij de daarvoor bestemde instanties. En hij kwam terug met een aardig verslag.

'Op Ameland moet iemand gezegd hebben: "De whisky is goed", dus dient hij geproefd te hebben en dat zou bewijzen, dat er meer vaten met dit geestrijk vocht op Ameland zijn achtergebleven dan de tien, die achter het politiebureau te Nes liggen. Wie dat gezegd heeft? Kom, kom, wie vraagt dat? Het is een onbehoorlijke vraag onder het juttersvolk. Niemand zal hem beantwoorden, want de jutter — en welke eilander heeft niets van de jutter in zich? — zwijgt. Op Terschelling gaan 's nachts de lichten door de duinen. Wie waren er het eerste bij toen er van alles op het strand lag? Dat weet natuurlijk niemand. Zestien vaten whisky liggen er bij de strandvonderij, plus wat vloerbedekking. Zou er meer geweest zijn?' De niet bij name genoemde journalist ging ook bij de eerder genoemde Burgemeester L. J. Hoogland van Terschelling langs en ontlokte hem de volgende verklaring: "Ik heb geen enkele aanleiding om te veronderstellen, dat er meer op het strand gelegen heeft."

Sommige eilandbewoners hadden op de dag van de vondst felle lichten zien schijnen in een deel van de duinen op Terschelling en al vrij snel ging het gerucht dat er wel iets bijzonders was gevonden en dat uiteraard de jutters iedereen voor waren geweest. Pas enkele dagen later werd er vrijuit tegen de geschreven pers verteld hoe groot de inspanning was geweest de vaten van het strand te krijgen. Zo vertelde een inwoner van Ameland: "Het spul was moeilijk van het strand te krijgen. De vaten waren dan wel niet zo zwaar maar in een mum van tijd was er bewaking en een jeep van de Rijkspolitie bleef maar snel heen en weer rijden langs het strand tussen Ballum en Hollum. Daarbij werd alles wat zij tegen kwamen als zijnde een waardevolle vondst voorzien van een brandmerk."

Er ging ook het verhaal van een Amelander die met grote moeite en krachtsinspanning een paar vaten hoger op het strand haalde en ze toen aan de inmiddels gearriveerde politie moest afdragen. Geen whisky en bijna een bekeuring. Er werd ook beweerd, dat een jutter zijn vinger had gestoken in een vat met spul, dat een indringende citroengeur had, en hem vervolgens aflikte. Of dit inderdaad waar is dat hij dit heeft gedaan of dat het een sterk verhaal is, is niet duidelijk.

Enkele Amelanders hadden het over dit voorval met de journalist van de Leeuwarder Courant: "Een sterk verhaal, want dat spul — waar verscheidene Hollumer jongens zwaar naar moeten hebben geroken op zaterdag — is citrine, dat onder meer wordt gebruikt als insectenverdelger." De politie had trouwens, nadat bekend werd dat ook citrine was gevonden, een duidelijke waarschuwing laten uitgaan waaruit bleek dat men beter van dit materiaal kon afblijven daar het een verschrikkelijk bijtend materiaal is.

Maar ook over de kwaliteit van de whisky werden destijds de nodige twijfels getrokken. Zo meende een Amelander te weten dat men na een drup het wel uit hun hoofd zou halen er verder ervan te genieten, zonder het eerst echt te verdunnen. Weer anderen dachten dat er echt nog wel meer vaten waren, dan door de autoriteiten in beslag waren genomen. De Leeuwarder Courant meldde bijvoorbeeld: "Wat denk je?" vraagt een Terschellinger. "Ik zou ze niet graag de kost geven, die een vaatje whisky in het duin hebben verstopt. Al zullen ze het ook in een konijnenhol verstopt hebben!" Even afsluitend ter geruststelling: elk vat woog 200 kilo, niet om zomaar even mee te nemen, laat staan om te consumeren.

Koningin Juliana fietste 2 jaar te vroeg rond op Terschelling om daar een whiskyvat te kunnen vinden

In de drukke wereld van deze tijd is het moeilijk ons in gedachten te verplaatsen naar pakweg een vijftig jaar geleden en te bedenken waar de gemiddelde Nederlander zoal zijn vrije tijd mee doorbracht. Televisie was er in mate, internet, chatten, sms, computers en ga zo maar door, waren verre van realiteit binnen een huisgezin.

In maart 1966 kwam er een afsluitend rapport uit van het Centraal Bureau voor de Statistiek met de gegevens van een onderzoek, een paar jaar eerder gedaan naar de vrijetijdsbesteding in Nederland. De mannelijke bevolking van ons land besteedde de vrije tijd voor een deel anders dan de vrouwelijke. De mannen keken meer televisie en deden meer aan sport of hobby's, terwijl de vrouwen bijvoorbeeld meer lazen en wat meer tijd in het afleggen van bezoeken en dergelijke stopten. In het algemeen had de man een grotere verscheidenheid in zijn vrijetijdsbesteding dan de vrouw.

Deze verschillen waren wellicht mede een gevolg van het verschil in vrije tijd, waarover de seksen beschikten. De mannen hadden per week gemiddeld, gerekend over de avonduren en het weekeind, 7 uur meer vrije tijd tot hun beschikking dan de vrouwen. Deze laatsten hadden bovendien veel minder vaak een paar uur aaneengesloten vrije tijd. Deze conclusies zijn ontleend aan het afsluitend rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek over een onderzoek naar de vrijetijdsbesteding, ingesteld in de herfst van 1962 en de zomer van 1963 onder de bevolking van 12 jaar en ouder.

Tussen de jongeren tot ongeveer 25 jaar, de leeftijd waarop de meesten destijds in het huwelijk zijn getreden, en de ouderen bestond een groot verschil in recreatiestijl. Het patroon van de ouderen was armer aan cultuur: men ging minder naar concerten, musea of toneelvoorstellingen en men was ook lichamelijk minder actief. Bij de mannelijke bevolking was er voorts een duidelijk verschil in uitgaansstructuur. Bij de jongeren was bioscoopbezoek het meest geliefd, bij de gehuwden stond het bezoeken van voetbalwedstrijden bovenaan. Het aantal bezoekers van voetbalwedstrijden was onder gehuwden van 18-39 jaar zelfs bijna tweemaal zo groot (38 procent) als het aantal bioscoopbezoekers (21 procent). Een zeer geringe activiteit ontplooide de bevolking van 60 jaar en ouder. Zo was bijvoorbeeld in drie maanden tijd ruim 90 procent niet naar een toneelvoorstelling of bioscoop geweest.

Favorieter onder jongeren: het museumbezoek. September 1962: kunstenaars richten in het Stedelijk Museum Amsterdam de tentoonstelling 'Dylaby' in.

Opmerkelijk was voorts dat het recreatiepatroon in hoge mate samenhing met de aard en de duur van het gevolgde onderwijs. Zo namen personen die niet meer dan lager onderwijs genoten (54 procent van de niet-schoolgaande bevolking), veel minder aan vele vrijetijdsbezigheden deel dan de gemiddelde Nederlander. zij gingen vrijwel niet naar de schouwburg of naar een concert, werkten zelden in hun vrije tijd aan een cursus, waren niet vaak lid van een vereniging, deden minder aan sport en zochten minder ontspanning in de vrije natuur.

De personen die middelbaar en hoger onderwijs gevolgd hadden, vertoonden in vele opzichten een tegenovergesteld beeld. Hun vrijetijdsbesteding kenmerkte zich door een grote activiteit. Zij keken voorts minder televisie en gingen minder naar voetbalwedstrijden kijken. Het contrast tussen de lagere en hogere opleidingsniveaus was, voor zover het de culturele sector (toneel, concert en dergelijke) betrof, veelal bij de vrouwen sterker dan bij de mannen.

Gezien de grote en toen nog steeds toenemende plaats welke de televisie in onze samenleving innam, was ook onderzocht welke verschillen er tussen de recreatie van de televisie- en de niet-televisiebezitter bestond. Gebleken was, dat de televisiebezitter zich onderscheidde doordat zijn vrijetijdsbesteding was gecentreerd om het televisie kijken (61 procent op een gemiddelde avond in 1963) en het bezoeken van voetbalwedstrijden. De niet-televisiebezitter echter ging meer naar een toneelvoorstelling of een concert, las meer en ging meer naar de bioscoop.

"Rustgevende" advertenties

Nog eens in het verleden duiken, dit keer nog dieper. Ver voor de tijd dat de eerste televisiereclame was te zien op RTV Noordzee (1964). We werden alleen via kranten en tijdschriften op de hoogte gehouden van allerlei producten die er op de markt verschenen. Ik was net uit de wieg toen de huisvrouwen van Nederland werden opgeroepen via cartoonachtige advertenties de enige echte te kopen in een gele bus. Schrobben maar en zie daar, de gootsteen was weer schoon. De kranten hadden niet meer dan 10 pagina's op een doordeweekse dag daar er nog steeds schaarste was aan papier. Dat betekende tevens dat er niet al te veel advertenties in verschenen maar dat deze de lezers wel op een goede manier bijbleven. Wat een verschil met het geschreeuw om bepaalde merken aan de vrouw/man te brengen via hedendaagse radio en televisie. (HK)

museumrotterdam.nl

tekst: Hans Knot

Het voetbalspel volgen

11 maart 1928 was een historische dag in de Nederlandse sport. Op die dag gaf verslaggever Han Hollander de eerste (AVRO) - radioreportage van een interlandvoetbalwedstrijd, die in het oude stadion in Amsterdam werd gespeeld. Het was het duel tussen Nederland en België, dat na 90 minuten in een gelijkspel (1—1) eindigde en waarvan de kranten meldden dat het een tamme en saaie wedstrijd was geweest.

In een op het laatste moment in elkaar getimmerd hokje, boven op de overdekte tribune, gaf Han Hollander, geassisteerd door radiopionier Willem Vogt, het eerste radiosportverslag in ons toen ijskoude land. In een sneeuwstorm, er zat een opening van ongeveer dertig centimeter aan de voorkant van het hokje waardoor het spel gevolgd kon worden, begon Han Hollander zijn reportage met: "Goedenavond, dames en heren". Maar toen hij zijn debutantenkoorts na een paar minuten kwijt was, ging het verder uitstekend.

De verslaggeving op de radio was een idee van Ton Schreurs, die in Engeland radioreportages van voetbalwedstrijden had gehoord. Voordat Han Hollander - met Vogt in de 'duiventil' kroop om een storm van

AVRO-directeur Willem Vogt (links) en radioverslaggever Han Hollander op het dak van het Olympisch Stadion in Amsterdam op 11 maart 1928

enthousiasme in ons land te doen opsteken, werden al vijf jaar lang interlandreportages gegeven door het 'Rotterdamsch Nieuwsblad'.

In 1923 bouwde men in de Maasstad voor de eerste maal een enorm bord op een paar gevels aan het Beursplein. Hierop was een voetbalveld afgebeeld, waarop men een magnetische bal liet rollen, die op dezelfde plek was, als de echte voetbal op het veld in Amsterdam. Duizenden Rotterdammers keken zo anderhalf uur naar Holland-België (1—1) en leefden geestdriftig mee met de bal, die journalist Muller verplaatste. Muller had een directe telefoonverbinding met het stadion en een bord voor zich dat in genummerde vakken was verdeeld. Zijn collega op de tribune gaf de plaats van de bal aan door niets anders te zeggen dan a7, eB, f3 en Muller liet de bal in deze vakken rollen. Een andere collega gaf korte samenvattingen van het wedstrijdbeeld, die als bulletin onder de kijkers werden verdeeld.

In 1928 maakten Han Hollanders reportages er een einde aan. De kijkers bleven liever thuis en gaven de voorkeur aan de soms door allerlei bijgeluiden slecht verstaanbare reportages. Ze luisterden liever dan urenlang in de kou te staan kijken naar de magnetische bal. De KNVB gaf echter niet vlot toestemming voor een radioverslag. Wel ging men met een verslag van Holland-België akkoord, hiervoor was het stadion toch reeds weken tevoren uitverkocht, maar voor interlandwedstrijden tegen anderen dan de Rode Duivels, nee daar was de voetbalbond minder vlot mee, dan moesten — net als later in de jaren zestig - voor een televisieuitzending eerst alle plaatsbewijzen verkocht zijn.

Hetzelfde jaar werd er een nieuw stadion in Amsterdam in gebruik genomen ter gelegenheid van de in ons land gehouden Olympische Spelen. Dus in hetzelfde jaar waarin Han Hollander zijn eerste voetbalreportage gaf. Er werd van dit wereldevenement echter niet één radio-uitzending gegeven. Ook niet in het buitenland. Zeshonderd journalisten uit vijf werelddelen versloegen de Olympische Spelen, maar er was niet één radioverslaggever aanwezig. Zelfs in Amerika en Engeland dacht men toen nog niet aan deze mogelijkheid van massacommunicatie.

OP EXCURSIE. — Zondag maakte de V.A.R.A., afdeeling Uitgeest, een excursie naar het sanatorium „Zonnestraal" en de V.A.R.A.-studio te Hilversum. Een groep der deelneemsters en deelnemers, genomen op het plein voor de studio.

Een berichtje uit het jaar 1929

Actualiteitenrubrieken in 1969

tekst: Hans Knot

Begin januari 1970 werden de resultaten bekendgemaakt door de afdeling Studie en Onderzoek van de NOS over een gehouden enquête over de politieke kleur van de verschillende actualiteitenrubrieken die via Nederland 1 en 2 waren te zien. Uit het onderzoek bleek 71% van de ondervraagden in de actualiteitenrubriek 'Achter het Nieuws' van de VARA het duidelijkst een politieke of godsdienstige opvatting dacht te herkennen. Voor 62% had de rubriek 'Brandpunt' van de KRO een politieke of religieuze vorm, terwijl voor 49% 'Hier en Nu' van de NCRV politiek of godsdienstig duidelijk herkenbaar was.

Slechts 29% van het toenmalige televisiepubliek was van mening dat in 'Televizier' van de AVRO een bepaalde politieke of godsdienstige opvatting naar voren kwam. Tenslotte vond 11% datzelfde van de NOS-rubriek Scala. Van het publiek dat de actualiteitenrubrieken een politieke of godsdienstige opvatting toekende, bleek door een groot deel de benaderingswijze van Scala, Televizier en Hier en Nu zeer hoog positief gewaardeerd te worden, namelijk door respectievelijk 94, 93 en 91%.

Voor Brandpunt bedroeg dit percentage 81 en voor Achter het Nieuws 63%. De houding van het publiek ten opzichte van de benaderingswijze van de verschillende rubrieken bleek wel in sterke mate van de politieke voorkeur van het oordelende publiek afhankelijk. De overigens destijds niet zo vaak voorkomende bezwaren tegen de behandeling van de nieuwsvoorziening en de becommentariëring van de rubrieken bleken veelal opgehangen aan de mening dat de presentatoren nogal eens te cynisch waren, te sarcastisch of te hard tegen schenen schopten. Met name in interviews gingen de ondervragers, zo was terug te lezen, wel eens te ver. Ongeveer 11% vond dat de interviewers vaak te ver gingen, terwijl 38% meende, dat dit slechts af en toe gebeurde. Een kleine minderheid was van oordeel dat de televisiejournalisten te jong, te onervaren of te ondeskundig waren in bepaalde omstandigheden. 6% vond dat het NOS-journaal van bepaalde opvattingen uitging. 79% daarentegen vond dat dat niet het geval was. De televisie gaf in 1969 volgens 33% de meest betrouwbare nieuwsvoorziening terwijl 31% de radio in dat opzicht de voorkeur gaf.

Herman Wigbold

Niet meer dan 8% vond de krant het meest betrouwbaar. Ongeveer de helft van het aantal ondervraagden was van oordeel dat de zendtijd op de televisie eerlijk over de verschillende bestaande maatschappelijke politieke of religieuze stromingen was verdeeld. Tenslotte bleek een respectabel aantal televisiekijkers nauwelijks op de hoogte van het bestaan van de actualiteitenrubrieken. Achter het Nieuws en Scala, bleken bij 30% bekend te zijn; Televizier en Brandpunt bij 15% en Hier en Nu slechts bij 5%.

SIMON VAN COLLEM

tekst: Hans Knot

Op 11 december 1969 was de allerlaatste 'Oude Draaidoos' te zien via de VPRO televisie. Het was een programma van Simon van Collem en met die laatste uitzending kwam er een eind aan het programma, dat twaalf jaar lang achterelkaar te zien was via de Nederlandse televisie.

Gelijk aan anderen was voor mij het gemis van dit programma duidelijk merkbaar daar het niet alleen een wekelijks terugkerend gebeuren was, maar ook de manier waarop Simon Van Collem met grote nauwkeurigheid en tegelijkertijd een beetje oubollig de items in zijn cinemakijkkast aan elkaar praatte. Hij vertelde er over en bracht alleen oude films op het scherm. Het destijds verdwijnen van 'De oude draaidoos' had vooral te maken met de totale vernieuwing van de programmering bij de VPRO-televisie waardoor het programma niet meer in het geheel paste.

Van Collem, geboren in 1919, ging na zijn HBS-tijd eerst een drietal jaren werken binnen een textielbedrijf, waarna hij in 1935 terecht kwam als bediende bij een filmverhuurkantoor. Hij was zo inhoudelijke geïnteresseerd dat hij niet alleen veel films zag, maar er ook over las. Al vrij snel kreeg hij het voor elkaar zelf artikelen te gaan schrijven, die hij ook nog gepubliceerd kreeg. De Tweede Wereldoorlog maakte een eind aan zijn toenmalige werkzaamheden en vervolgens dook hij – als jonge boerenknecht – onder op een boerderij in West Friesland, provincie Noord-Holland.

Na afloop van de oorlog bleek zijn gehele familie, uitgezonderd hijzelf, te zijn omgekomen. Hij besloot het schrijven van artikelen over de filmgeschiedenis te hervatten en vervolgens publiceerde hij in tal van tijdschriften. Hij was daarbij ondermeer in de geschiedenis van de Nederlandse filmindustrie geïnteresseerd. Het was vooral bij de redactie van de Volkskrant dat zijn werk aandacht trok, waardoor hij vooral – via opdracht – zich op deze geschiedenis kon storten. Hij ging zijn krantenrubriek, die met wisselende frequentie verscheen, 'de oude doos' noemen.

Hij gebruikte de naam van de rubriek dus ook voor zijn programma op de VPRO-televisie, dat in 1958 voor het eerst werd uitgezonden. In de loop der jaren betrok hij ook meer en meer de filmgeschiedenis uit het buitenland in zijn maandelijkse uitzendingen. Na 119 afleveringen in twaalf jaar tijd besloot de leiding van de VPRO dat er geen toekomst voor het programma meer was. Simon van Collem stopte niet alleen bij de VPRO zijn activiteiten, maar besloot ook zijn taken als verkoopleider van het filmverhuurkantoor Nova-Nederland neer te leggen. Dit had mede te maken met een aanbod aan hem om zich te gaan bezig houden met de redactie van het weekblad Televizier, waardoor hij ook de nodige contacten binnen de AVRO verwierf.

Dit resulteerde in een nieuwe televisierubriek AVROSkoop. Daarin besteedde hij niet alleen aandacht aan de filmgeschiedenis, maar bracht hij vooral ook informatie over films, die op dat moment in de bioscopen te zien waren. De rubriek draaide gedurende drie seizoenen bij de AVRO. In 1975 bood de TROS hem ruimte voor de rubriek Simonskoop. Daarin was hoofdzakelijk aandacht voor de grote successen van Hollywood. De vraaggesprekken met de sterren van het witte doek werden vervolgens zijn grootste troef.

Alfred Hitchcock, Robert Redford, Dustin Hofman, Shirley MacLaine en Clint Eastwood; het was Simon van Collem die populaire internationale filmsterren voor het eerst in de Nederlandse huiskamers bracht. Een grote vraag was hoe hij ze allemaal strikte om in zijn programma te laten verschijnen. Het lukte dat kleine, dikke en kale mannetje uit Nederland met zijn abominabele Engels toch maar om de grote sterren uit Hollywood voor zijn camera te krijgen.

23-3-1971 Simon van Collem met spelers uit de film 'Wat zien ik': Henk Molenberg en Ronny Bierman (Blonde Greet) - Historisch Archief ANP/Ton Schutz

Behalve de eerder gememoreerde vele artikelen in kranten en tijdschriften verschenen er ook enkele boeken van zijn hand. Het boek 'Uit de oude draaidoos' (1959) bevatte voornamelijk informatie verkregen uit eigen interviews met een honderdtal bioscoopexploitanten en filmsterren. In 1965 schreef Van Collem 'Sterren kijken' en in 1988 'De sterren kunnen me nog meer vertellen.' In 1989 kwam Simon van Collem te overlijden en een beter platform had hij niet kunnen kiezen. Na afloop van de première van de James Bond film 'License to kill' zakte hij in elkaar in het Amsterdamse filmtheater Tuschinski.

Eindelijk naar de automaat voor het condoom

tekst: Hans Knot

In de jeugd van de nu zestigplussers was het totaal anders dan voor de jongeren van 2015. We leefden in een tijdperk dat voor alles, al dan niet positief gezien, gevochten diende te worden. De jaren zestig waren ook enigszins de periode van de seksuele revolutie, waarbij stapsgewijs de openheid groter werd en acceptatie van bepaalde dingen een feit. Zo werd het eind jaren zestig mogelijk, bij wetswijziging, dat in diverse horecagelegenheden een automaat kwam te hangen waarbij het mogelijk werd, via een ingeworpen munt, de beschikking te krijgen over een condoom; in de jaren daarvoor vaak omschreven als handig gummiwaar.

Begrijpelijk dat men lang niet in alle gemeenten blij was met de nieuwe regelgeving waarbij uiteraard ook de gemeentelijke regelingen aangepast dienden te worden. Lang niet altijd ging dat met even goede wil en sommige gemeenten wilden zelfs een verbod op de nieuwe regeling. Op 12 december 1969 ontstond er de nodige consternatie in de vergaderzaal van de gemeente Raalte. Gemeenteraadslid namens de KVP, drs. T. Ibes, wilde een condoom laten rondgaan tijdens een openbare vergadering in de raadszaal, waarbij onmiddellijk een verbod werd opgelegd door burgemeester A.J. Ganzeboom.

Toen het raadslid het voorbehoedmiddel uit zijn zak haalde en aanstalten maakte het aan zijn buurman voor nadere bestudering te overhandigen, maakte de burgemeester daartegen woedend bezwaar. Een motivering voor het verbod gaf hij destijds niet. Zelfs buiten eigen provincie werd gewag gemaakt van het incident. Zo meldde de Leeuwarder Courant ondermeer: 'Het gebeurde allemaal bij de behandeling van een collegevoorstel om de verkoop van voorbehoedmiddelen in openbare ruimten en aan de openbare weg door middel van een nieuwe bepaling in de Algemene Politieverordening te verbieden. Het college kwam met dit voorstel naar aanleiding van een brief van het Gereformeerd Politiek Verbond.'

Raadslid Ibes was destijds arts in het Raalter buurtdorp Luttenberg en hij was van mening dat zijn collega's niet tot een gemotiveerde besluitvorming zouden kunnen komen zonder te weten waarover zij het hadden. Ibes destijds: "Ik veronderstel, dat de meesten onder u nog nooit een condoom hebben gezien. Dit geldt niet als een verwijt, want ikzelf werd er ook pas een jaar geleden mee geconfronteerd".

Andermaal de Leeuwarder Courant: 'Om het gebrek aan kennis bij zijn zestien raadscollega's op te heffen toverde hij vervolgens een condoom te voorschijn met de bedoeling een ieder de gelegenheid te bieden het voorwerp van nabij te bekijken. Voordat het echter zover kwam, was een fel protest hiertegen van achter de collegetafel.'

Niettemin voelde drs. Ibes zich verplicht in zijn hoedanigheid als deskundige in deze zaak en vooral als arts een beschouwing aan het onderwerp te wijden. De raadsleden bleken ronduit verbijsterd over wat de Luttenberger arts te berde bracht. Wethouder B. W. Reimert: "Ik ben diep bedroefd, dat een van onze fractiegenoten zoiets in het openbaar durft te stellen. Het is beangstigend dat er in ons land een groep is binnen de katholieke kerk die alle bestaande normen zomaar overboord wil gooien. Waar blijven we dan met onze opvoeding? We moeten juist de jeugd begrip bijbrengen voor elkaar en liefde. Wat komt daarvan zo terecht?"'

Ondertussen was er een advertentie in Groningen, die tot dan toe met regelmaat in de kranten verscheen, die minder nodig was. Zeg maar: het promoten van onderhands verkopen van Amerikaanse gummiwaren.

VARA-documentaire van drie uur lengte

tekst: Hans Knot

Voor vele zestigplussers zijn de jaren zestig van de vorige eeuw heel belangrijk geweest. Niet voor niets wordt deze periode vaak het tijdperk van de babyboomers genoemd. Uiteraard kun je voor jezelf eens een lijstje maken van wat voor maatschappelijke veranderingen hebben plaatsgevonden en welke materiële zaken nieuw in ons leven waren. Vele documenten in mijn archief geven een prachtig overzicht van wat er allemaal is gebeurd. Alleen al het landen van de eerste mens op de maan is voor mij een reden geweest de nodige radio-opnamen daarover te verzamelen. Maar ook tal van aantekeningen zijn terug te vinden. De Nederlandse publieke radio was, vergeleken met de Amerikaanse radio die al tot me kwam via opnamen, nog vrij saai te noemen.

Pas tegen het einde van de jaren zestig waren kleine veranderingen waar te nemen als het ging om meer frivole programmeringen en uitzendingen die een breder publiek gingen trekken. Eén van de interessante programma's die ik beluisterde op de laatste zaterdag van december 1969, maar helaas niet opnam op een recorder, was een drie uur durend programma gemaakt door een team van de VARA, dat werd uitgezonden op Hilversum 1.

De VARA-radio besteedde in een drie uur durend radioprogramma aandacht aan de grote veranderingen, welke de daaraan voorafgaande tien jaren de samenleving op onze aardbol zo indringend gekenmerkt hadden. De marathonuitzending duurde van half zeven tot half tien in de avond. Van te voren werd er een tijdschema gegeven, zodat iedereen kon uitzoeken wat hij of zij belangrijk vond.

Samenstellers van deze special waren Henk van Stipriaan, Willem L. de Jong en Co de Kloet en meer dan een half jaar hadden ze er destijds over gedaan om hun plannen voor deze documentaire te realiseren. Gezamenlijk hadden ze vooraf afgesproken de te behandelen onderwerpen alleen in negatieve zin te belichten. Er was zo veel gebeurd in de jaren zestig dat de samenstellers al snel met het probleem kwamen waar men zich diende te gaan beperken. De gekozen norm van wat de belangrijkste gebeurtenissen waren werd al vrij snel vervangen door een ander uitgangspunt. Men koos voor de vraag wat de belangrijkste verschuivingen waren. Met als criterium die veranderingen, die ook in de jaren zeventig nog zouden doorwerken.

Henk van Stipriaan

Men heeft zich destijds op acht onderwerpen geconcentreerd: de Derde Wereld, de seks, de kerken, de Nederlandse partijpolitiek, de onderneming, de underground, de technische en medische ontwikkelingen en tenslotte de popmuziek. De redactie vroeg toestemming aan de VARA-leiding om aan een aantal deskundigen ieder op hun gebied een overzicht, aangevuld met een documentatie, te laten maken van de belangrijkste veranderingen en ontwikkelingen.

De vraag was daarbij: "Wat is in uw straatje gebeurd, dat typerend is voor de verschuivingen?" Dit leidde tot een pracht documentaire van drie uur; de soort van documentaires dat je in deze tijd nauwelijks nog tegenkomt waardoor het radio beluisteren een stuk minder interessant is geworden.

Wat bezielt die jongens in Hilversum?

collectie Nationaal Archief-Joost Evers/Anefo

tekst:
Hans Knot

Het is al eens vaker door me in herinnering gebracht dat de manier van radiomaken via wat we publieke omroepen noemen, eind jaren zestig veranderde. Radio op het gebied van actualiteiten en nieuwsvoorziening was niet langer een kwestie van op een gedegen manier de luisteraar te informeren maar ook duidelijk daar een eigen mening aan toe te voegen. Dit laatste gebeurde in die tijd vooral door een serie programmamakers die in dienstverband of op freelance basis werkten voor de VARA en de VPRO.

Op 10 januari 1970 werd er in Amsterdam een congres gehouden met als rode lijn de vraag: 'Wat bezielt die jongens in Hilversum?' Het ging er op dit congres niet alleen om de programmamakers zelf hun ideeën over de moderne manier van radio- en televisiemaken te laten horen, maar ook om de verontruste leden van de omroepen aan het woord te laten. Immers, zoals Milo Anstadt het destijds verwoordde: "Het is ons altijd geleerd, dat democratie wil zeggen eerbiediging van minderheden. De woede die sommige programma's nog bij kijkers opwekt, bewijst dat er nog wel wat ontbreekt aan de democratische gezindheid in Nederland."

Zo werd er op het congres over radio en televisie ook het woord gevoerd door een vertegenwoordigster van de Bond van Plattelandsvrouwen die in haar relaas ondermeer over het geweld in de toen populaire televisieserie 'Floris' klaagde. Centraal op het podium was er een forumpanel aanwezig dat op bepaalde vragen kon ingaan en het was panellid Herman Wigbold van het VARA actualiteitenprogramma 'Achter het Nieuws' die simpel antwoordde dat zijn kinderen bijvoorbeeld niet naar de afleveringen van 'Skippy' wilden kijken, omdat ze dat te eng vonden. Maar de afleveringen van 'Floris' werden volgens Herman Wigbold met veel plezier bekeken. Daarbij doelde hij op het gegeven dat niet de ouder een kinderprogramma diende te waarderen maar dat dit bij de kinderen lag.

Het waren niet alleen de sprekers en toehoorders die aan het woord kwamen, want er werd ook gezorgd voor amuserende onderbrekingen. Eén daarvan werd verricht door de gebroeders Haasbroek – die het beiden later zeer ver zouden schoppen in Hilversum. Samen met toen andere talentvolle radio- en televisiemedewerkers zorgden ze voor de nodige afwisseling. Zij versierden de zaal en de aanwezigen met tientallen meters recordertape en droegen vervolgens het 'Gooise matras' tot voor de forumtafel en gingen erop liggen slapen (foto). Daarna lieten ze zich braaf met water overgieten door de hoofdredacteur van het blad 'Rechts-Om', Max Lewin.

Er ontstond vervolgens een discussie over de hoedanigheid van 'het interview'. De eerdere gememoreerde Herman Wigbold merkte op dat hij het ethisch onaanvaardbaar vond dat de interviewer na het afnemen van een interview nog kritische kanttekeningen plaatste over de geïnterviewde. "Dat komt bij ons (VARA) nooit voor. Bij anderen weinig."

Heel belangrijk voor die tijd was een vraag van de televisiecriticus Henk Schaafsma die leidde tot een met grote meerderheid aangenomen resolutie, waarin de aanwezigen tijdens het congres hun mening uitspraken en stelden dat het getalscriterium voor omroepen volstrekt verwerpelijk was en dat het voortbestaan van een omroepvereniging alleen afhankelijk mocht zijn van het aantal leden, niet van het aantal abonnees op de omroepbladen. Een discussie die decennialang – met interval – zou terugkomen.

OMROEP HISTORIE:

Hamelen

tekst: André van Os

Rob de Nijs en Ida Bons

Beeld en Geluid Wiki

Regisseur Nico Hiltrop had de spelers, het koor van Henk van der Velde en de muziekschrijver van het KRO-kinderprogramma Oebele overgenomen en dacht 'voorlopig vijf afleveringen van 40 minuten' te maken van Hamelen: 'een toneelstukje met zang en dans'. Maar als het programma aanslaat, maken we er nog een stuk of tien bij. Je kan met het gegeven van Harrie Geelen eindeloos veel programma's maken'. Dat klopte: er zouden 45 afleveringen met 120 liedjes gemaakt worden rond Geelens vervolg op het sprookje De Rattenvanger van Hamelen van de gebroeders Grimm. De Rattenvanger betoverde met zijn muziek alle kinderen van de stad Hamelen (103 meisjes en jongens) en liet ze in een berg verdwijnen. Niemand had ooit nog wat van de kinderen gehoord, tot ze weer opdoken als Ida Bons (Lidwientje Walg), Rob de Nijs (Bertram Bierenbroodspot), Ab Hofstee (Hildebrand Brom de klepper) en Martin Brozius (Aernout Koffij de slungel). Kunt u me de weg naar Hamelen vertellen meneer? werd gespeeld in 17e eeuwse kostuums. Met verdwijnspiegels, een vliegend vloerkleed en een vliegende pompoen kwamen de kinderen terecht in vreemde werelden, bevolkt door heksen, faunen, moerasmonsters en reuzen. 'De opzet van Kunt u me de weg naar Hamelen vertellen is ongeveer hetzelfde als die van Peyton Place', zei regisseur Nico Hiltrop bij de start van de KRO-serie in 1972. 'Je zou het een parodie kunnen noemen. Het verschil is dat onze serie nimmer drie jaar zal duren en dat wij een kwaliteitsproduct brengen'. Goed, drie jaar werd vijf jaar maar door de verzameling topacteurs en schrijvers werd het inderdaad een jeugdserie van hoog niveau. Door chroma-key technieken vlogen de bemande pompoenen over het scherm. Hiltrop: 'We hebben door deze serie een bovenwereldlijke macht gekregen. Wij kunnen de kinderen naar Hamelen laten terugkeren, al duurt het misschien nog wel 20 afleveringen. Dat konden de gebroeders Grimm zelfs niet.' De banden werden in de jaren zeventig uiteraard gewist: een paar afleveringen en twee compilaties zijn alles wat nog eens in de herhaling kan worden gegooid.

VEILIGHEID IN DE NACHT

tekst: Hans Knot

Recentelijk maakte ik, samen met goede vriend Paul de Haan, een nostalgische wandeling door zowel de Korrewegbuurt als de Professorenbuurt van de Martinistad Groningen. Beide buurten lopen bijna in elkaar over en de reden dat we de wandeling maakten was om niet alleen beide buurten van onze jeugd te bezoeken maar ook erachter te komen of bepaalde herinneringen van toen, en dan spreken we over de vijftiger en zestigerjaren van de vorige eeuw, waren terug te vinden. Natuurlijk was de groene deur er nog waarachter eens de ijsfabriek was gevestigd. Waterijs op een stokje bij Frisia kostte slechts een duppie. De statige rijen huizen aan de J.C. Kapteijnlaan stonden er nog net zo als in onze jeugdjaren, met dit verschil dat de huizen tegenwoordig voornamelijk door studenten worden bewoond. Het kappertje, de bakkerij van Tent en de garage: ze zijn allemaal verdwenen.

Ook verder op in de wandeling constateerden we dat er veel is verdwenen maar toch ook veel herkenbaar is gebleven, waarbij bijvoorbeeld de bouwstijl van bepaalde scholen ons opviel. Prachtig onderhouden gebouwen die eens werden ontworpen door een van de stadsarchitecten, Siep Bouman. En dan de prachtig onderhouden vijverpartijen langs de Gorechtkade, in eerste instantie was het de bedoeling daar een doorlopend kanaal van te maken richting het Damsterdiep. Maar wat een teleurstelling dat bepaalde plekjes van onze jeugd, waar je doorlopend prachtig verstoppertje kon spelen of ander speelvermaak kon beleven, niet meer bereikbaar waren. Slechts een blik door stalen spijlen maakte het mogelijk nog iets van onze tijd van toen terug te zien.

Toegankelijkheid tot het grote netwerk van brandgangen, waarbij de ene automatisch in de andere overliep, is niet meer mogelijk vanwege de hoge graad van inbraken. Inbraakpreventie die zeker nodig is, vergeleken met een kleine zestig jaar geleden. De melkboer in een klein buurtwinkeltje

kon rustig zijn ijzeren kratten met halve liters chocolademelk achter op het plaatsje zetten, zonder dat iemand er maar aan dacht een 'gratis' melkflesje mee te pikken. Slechts een grote binnenplaats in de eerder vernoemde J.C. Kapteijnlaan was bereikbaar, een plek waar in mijn herinnering vroeger een van de drie buurtspeeltuinen was gevestigd. In dit grote binnenterrein – gelegen tussen twee zijstraten – is nu een soort van kleuterdagverblijf gevestigd en een speelplek tussen hoge hekken. De op de muur in vroegere tijden geschilderde doelpalen zijn nog zichtbare herinneringen aan onze jeugd.

Soms lees je dat in een bepaalde buurt om de haverklap wordt ingebroken en bewoners er gezamenlijk toe overgaan rondjes te lopen om op bepaalde tijden scherp op te letten en op die manier een inbreker te kunnen betrappen, met alle gevaren van dien. In de voornoemde periode was het wel even anders. Er was een heuse 'Groninger Nachtveiligheidsdienst' die over de bevolking waakte. Bij vermeend onraad gingen de daarvoor in dienst zijnde personen een kijkje nemen en probeerden ze zo veel mogelijk tot een oplossing te komen.

Gebruikelijk was het ook dat direct in het nieuwe jaar in de huis-aan-huisbladen verslag werd gedaan van de in de daaraan voorgaande 12 maanden. Zo werd in januari 1967 vermeld dat liefst twee keer was geconstateerd dat een echtpaar de sponde was ingegaan en het strijkijzer vergeten was uit het stopcontact te trekken. Vreemd genoeg waren er 5 auto's, waarvan er in die tijd nog lang niet zoveel waren, met draaiende motor gevonden zonder dat een eigenaar in de directe omgeving was. Gewoon een kwestie van uitstappen en naar huis gaan zonder de sleutel om te draaien en de auto af te sluiten. Ook had men liefst 74 keer een hek dichtgedaan dat was blijven openstaan.

Al deze 'vondsten' stonden geregistreerd in het nachtregister van de Groninger Nachtveiligheidsdienst onder de noemer 'nachtzonden'. Zo dienden de wakers ook nog 1779 deuren te sluiten; draaiden 1117 maal een vergeten lichtknopje om. Ze zagen 373 ramen op een kier staan en troffen 80 sleutels in deursloten aan. Bij de komst van nachtwakers, na een ontvangen waarschuwing, trof men 59 keer een gebroken vensterraam aan. Vier maal werd er melding gemaakt van goederen die buiten stonden en daar eigenlijk niet behoorden te staan, terwijl ook vermeld stond dat er '28' gevonden voorwerpen waren meegenomen voor afgifte op het politiebureau. Ook werden er bij 36 winkels open deuren en ramen geconstateerd. Voorts waren er diverse buiten de deur hangende deurtouwtjes en signaleerde de Nacht Veiligheidsdienst in Groningen zes inbraken, ofwel heterdaadjes en werden drie niet afgesloten brandkasten alsnog afgesloten. De GNV, zoals men afgekort door het leven ging, werd in 2002 opgeheven. Het lijkt me dat er leukere nachtzonden zijn om te herinneren dan die van de Groninger Nachtveiligheidsdienst.

De rumoer om de reclame en meer

tekst: Hans Knot

In het Online Journal for Media and Music Culture, Soundscapes, is van mijn hand een lang artikel terug te vinden waarin ik alle ontwikkelingen op weg naar de invoering van de reclame op de Nederlandse publieke televisie beschrijf. De eerste keer dat er sprake was van een eventuele invoering was in 1951 terwijl het zien van een reclameblok via de legale omroepen in januari 1967 plaatsvond. Het betreffende artikel, verscheen in 2000 en neemt je ondermeer mee naar de eerste reclameblokken van Radio en TV Noordzee. http://www.icce.rug.nl/~soundscapes/VOLUME03/Rumoer_om_reclame.shtml

Was het dagblad de Telegraaf dat de primeur via de televisie-uitzendingen vanaf zee had gehad in 1964, op maandag januari 1967 was dat voor een hele groep van kranten weggelegd. Officieus was de STER, verantwoordelijk voor de reclamevoering op radio en televisie, nog niet van start toen in 1966 spots werden uitgezonden door het toenmalige overheidsbedrijf P.T.T.. Spots die bij herhaling werden uitgezonden en waarin de kijkers werden opgeroepen om de Kerstpost toch vooral op tijd te versturen zodat de toekomstige ontvangers dan ook daadwerkelijk de kerstkaarten voor de feestdagen in huis konden krijgen.

Het allereerste reklamefilmpje
van vanavond is

zorg dat u het niet mist:

10 uct

De gezamenlijke kranten hadden op de dag van de eerste uitzending van reclame via de publieke omroepen al gewag gemaakt van wat er die avond in het allereerste STER-blok stond te gebeuren. In de deelnemende kranten stond een advertentie waarin stond vermeld: 'Het allereerste reclamefilmpje van vanavond is …… zorg dat U het niet mist: 1e Net.' Niet duidelijk voor velen wat ermee bedoeld werd omdat ook de naam van de adverteerder in de advertentie niet werd vermeld.

In het eerste reclameblok, dat geheel in zwart/wit was te zien via Nederland 1 en een totale duur had van 3 minuten en 14 seconden, waren zeven verschillende reclamespots opgenomen. Zoals duidelijk is werd er eerst een reclame getoond voor de dagbladen: 'De krant kunt u niet missen, geen dag.' Enigszins de waarheid vervalsend, immers op de zondagen kwamen er zeker geen kranten uit en dus kon de belofte van 'elke dag' niet worden waargemaakt. Daarna volgden spots voor Gero bestek, een Kwatta reep met inzet van zanger Ramses Shaffy die aan het begin van een lange carrière stond; een spot voor de diversiteit aan gezelschapspelen die door Jumbo op de markt werden gebracht; voortreffelijke kaas uit Alkmaar van de firma Eyssen – een spot die werd gevolg voor reclame voor een exclusief horlogemerk genaamd Zenith. De laatste reclamespot in het allereerste blok was ingeruimd voor een destijds nieuw kolenmerk dat de naam Syntraciet meekreeg.

De eerste avond werden er vijf van dergelijke reclameblokken uitgezonden, verdeeld over zowel het eerste

als tweede televisienet. Uit de reacties, de volgende dag in de krant, kon worden opgemaakt dat de getoonde filmpjes vakkundig waren gemaakt en in weinig opzicht onder deden voor de reclamespots die bij ons buren in West-Duitsland destijds werden gebracht. Veel van de adverteerders in de eerste STER-blokken probeerden de potentiële kopers op een rustige, feitelijk een te korte uiteenzetting, over te halen hun product te kopen. Weer andere adverteerders probeerden juist via fellere reclamespots de kijkers in de huiskamers met hun boodschap te bereiken. Ook was men van mening dat de reclameblokken op gunstige tijden waren geplaatst, zowel voor de kijkers als de adverteerders.

Uiteraard was nagedacht over welke vorm van reclame brengen er diende te worden ingevoerd. Men had gekozen voor de vorm die bij de West-Duitse televisie werd toegepast en niet zoals de reclame werd gebracht bij de commerciële ITV in Engeland. Het kwam bij de laatste organisatie er ondermeer op neer dat grote bedrijven deels de programma's financierden uit de opbrengst van hun advertenties. Daarbij werden programma's voorafgegaan door reclamespots, terwijl ook aan het einde van een programma ruimte voor commercials was gemaakt. Tevens was het mogelijk bij zogenaamde natuurlijke onderbrekingen in een programma een paar reclamespots te programmeren.

Om een indruk van de eerste reclame op de Nederlandse publieke televisie te krijgen verwijs ik u naar de volgende link: https://www.youtube.com/watch?v=Vg-3J6VV5J0

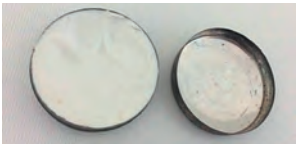

Kinderwondzalf

tekst: Hans Knot

In de vorige Freewave Nostalgie had ik het even over het nuttigen, voor velen niet lekker, van levertraan uit een fles. Het werd door mijn ouders gekocht bij Ebel Ebels, een grote drogisterij die zat in een pand aan de Nieuwe Ebbingestraat in Groningen, waar later de Spaanse Vlieg domicilie had.

Als je de winkel binnenkwam voelde je meteen een nostalgische sfeer door de aanwezigheid van tal van apothekersattributen uit een vervlogen periode. In wandkasten volop apothekersvoorraadflessen met daarop etiketten in het Latijn, apothekers gewichtjes, weegschalen, bruine medicijnflesjes, vijzels en stampers en meer. Ondanks dat we zelf naast de Drogisterij WEKA aan de Korreweg woonden was het een genot een kijkje te nemen in het pand van Ebel Ebels en later De Spaanse Vlieg. Kocht je in de winkel wat, al was het maar een kleinigheid, dan was er steevast het glazen schaaltje met grootmoeders snoep dat je – nadat je had betaald – werd voorgehouden als een vorm van klantenbinding. De Spaanse Vlieg zit al decennia aan de Paterswoldseweg vlakbij het Overwinningsplein. Eens per jaar bezoek ik de winkel nog voor één van de specialiteiten, salmiakdropjes, en het schaaltje met grootmoeders snoep is nog steeds in gebruik.

Het absolute topstuk uit de verzameling van dingen die je er kon kopen was vroeg in onze ogen het product uit eigen keuken, Kinderwondzalf, dat in latere jaren de benaming Edelzalf kreeg. Je hoefde maar even te vallen en een klein schrijnende schaafwond voelde als pijnlijden aan maar moeders stond snel klaar met het blikje Kinderwondzalf waardoor de pijn snel lichter werd. Later, zo herinner ik me, leverde Ebel Ebels het zalfje in kleine glazen potjes waarbij een vinger net in het potje paste en je daardoor niet al te veel uit het potje haalde; immers een beetje was genoeg om de pijn te verzachten. Oudere mensen gebruikten het ook om kloofjes aan de handen mee in te smeren. Kinderwondzalf werd uiteraard ook gebruikt om schrale billetjes van baby's en kleine kinderen mee in te smeren, waardoor het in de volksmond de bijnaam 'kinderkontzalf' kreeg.

Luisteren!

Freewave Nostalgie luistertips

De Freewave Nostalgie luistertips verwijzen naar radioprogramma's over radio. De teksten zijn bewerkt overgenomen van de betreffende websites. De links leiden meestal naar webpagina's, tenzij 'deeplinken' naar de audiobestanden mogelijk was. Veelal is aanvullende software nodig om de fragmenten te beluisteren (zoals Flash en Silverlight). Ben je zelf een leuk programma tegengekomen? Stuur ons dan een e-mail met gegevens.

Samenstelling: André van Os.

Het marathon interview: Noraly Beyer

Noraly Beyer is geboren op Curaçao uit Surinaamse ouders. Zij was van redacteur/presentator van het NOS Journaal (1985-2009) en de Wereldomroep (1983-2008). Ze speelde rollen in theatervoorstellingen als Ajax, Hemel boven Berlijn, Medea, De Vagina Monologen en De Afscheidsmonologen en ze schrijft zelf ook toneelstukken. In 2009 ontving ze uit handen van Job Cohen de Cosmic Award voor haar rol als pleitbezorger voor meer diversiteit in de Nederlandse media. Ze was voorzitter van de Stichting Mai Nederland die zich inzet voor armoedebestrijding op Curaçao. Beyer kwam op haar twaalfde naar Nederland. Na de PABO ging ze in Suriname werken als nieuwslezer. Na de decembermoorden in 1982 kwam ze opnieuw naar Nederland. Door haar werk als nieuwslezeres veroverde ze een plek in de harten van de kijkers. VPRO radio, 26-12-2014.
http://www.vpro.nl/speel.RBX_VPRO_726721.html.html

Noraly Beyer: Oud-presentatrice van het NOS Journaal en het Surinaamse televisienieuws

Een leven lang, 1 december om 18.15 uur op Radio 5."Toen de militairen in 1980 in Suriname de macht grepen, dwongen ze mij, de nieuwslezeres, het binnenlandse militaire nieuws te lezen. Hun geweren op de tafel of bruut op mijn schouder. Ik heb me niet laten intimideren maar zei 'doe het zelf'. Na de decembermoorden in 1982 heb ik Suriname verlaten." Noraly Beyer, oud-presentatrice van het NOS Journaal en van het Surinaamse televisienieuws, vertelt aan Ben Kolster over haar verblijf in Suriname aan het begin van de jaren tachtig, over haar werk als nieuwslezeres en haar interesse in het theater. "In het theater speelde ik in Medea van het NNT (Noord Nederlands Toneel) de rol van het Griekse koor. Net als een journalist registreert het koor alleen maar, het grijpt niet in in de loop der gebeurtenissen. Toch appelleert het aan mijn behoefte om jou, het publiek, iets te vertellen dat jij nog niet weet."
http://www.npogeschiedenis.nl/een-leven-lang/afleveringen/Noraly-Beyer.html

Spoor terug: Radio Moskou deel 1
Fragment OVT 21 januari 2001 uur 2 (31,5 min.)

Een aantal Nederlandse communisten vertrok voor de oorlog naar de Sovjet-Unie om te werken voor de Nederlandse redactie van Radio Moskou (1929-1994). Ze gingen naar de communistische heilstaat om op Nederland gerichte uitzendingen te verzorgen. Tien jaar geleden sprak Hans Olink nog enkele oud-gedienden van de propagandazender in Moskou. Deze zijn aangevuld met gesprekken met de kinderen van de medewerkers. Over hun ervaringen in de stalinistische Sovjet-Unie tot en met de Tweede Wereldoorlog. Deel 1 van een tweeluik, Hier spreekt Radio Moskou.
http://www.npogeschiedenis.nl/ovt/afleveringen/2001/Ovt-21-01-2001/Spoor-terug-Radio-Moskou-deel-1.html

Radiopiepjes bedreigd
Fragment OVT 11 maart 2001 uur 2 (9 min.)
De piepjes als tijdwaarneming voor het nieuws op de radio gaan verdwijnen. De zogenaamde pips, waarop veel mensen hun klok gelijk zetten. Hiermee komt een einde aan een lange radiotraditie. Naast de pips zijn er in het verleden ook andere geluiden gebruikt (klokken). Paul van der Gaag spreekt met de nu 85-jarige Rein Boomsma, voormalig chef-meetdienst van de NRU, de Nederlandse Radio Unie. Geluidsfragmenten van de pips en klokken.
http://www.npogeschiedenis.nl/ovt/afleveringen/2001/Ovt-11-03-2001/Radiopiepjes-bedreigd.html

Stoomradio: Radioamateurs
OVT 12 augustus 2007 uur 2 (10 min)
Begin jaren zeventig zond de VARA in het programma Stoomradio, de serie Ooggetuigen uit, waarin oude mensen vertelden over historische gebeurtenissen uit het begin van de twintigste eeuw die zij nog hadden meegemaakt. Deze zomer herhalen we in OVT acht van de mooiste van die ooggetuigen. Deel 6. Radioamateurs. Herinneringen aan de beginjaren van de VARA, waarin de omroep bouwpakketten onder haar leden verspreidde zodat die zelf radio's konden bouwen om naar hun omroep te kunnen luisteren.
http://www.npogeschiedenis.nl/ovt/afleveringen/2007/Ovt-12-08-2007/Stoomradio-Radioamateurs.html

Afscheid van OVT-ers Kiki Amsberg en Kees Slager deel 1.
Fragment OVT 26 december 1999 uur 1 (50 min.)
De radiogeschiedenis van de VPRO aan de hand van de loopbanen van Kiki en Kees, die na vele jaren het programma OVT verlaten, met veel fragmenten uit oude radioprogrammas uit de tijd dat de microfoon op straat lag en vrouwen in de radio kropen en radiomakers graag een mening of boodschap wilden uitdragen. Marnix Koolhaas en Paul van der Gaag praten met hen, afgewisseld met fragmenten uit hun radioverleden. Ook muziek van Bennie Huisman. Geluidsfragmenten VPRO vrijdag 1969, permanent wave 1974, de gouverneurstraat 1976, anti-berenboot-item Decollete 1977.
http://www.npogeschiedenis.nl/ovt/afleveringen/1999/Ovt-26-12-1999/Afscheid-van-OVT-ers-Kiki-Amsberg-en-Kees-Slager-deel-1.html

Jan Rietman en Ferry Maat
Wekker Wakker Weekend met Jan Rietman, 23 mei 2015 op Radio 5 Nostalgia met gast Ferry Maat. Over Soulshow Radio, radio toen en nu, DAB en hoe het voor Ferry allemaal begon. Met fragmenten van Noordzee en de TROS.
https://www.mixcloud.com/muziekmuseum/wekker-wakker-weekend-met-jan-rietman-23-mei-2015-met-gast-ferry-maat/

Dick Verkijk, strijdbaar journalist
Een leven lang, 13 oktober om 18.15 uur, Radio 5.
'Waar moet ik nu nog voor leven?', vraagt de 15-jarige Dick Verkijk zich af, als in zijn geboortestad Haarlem de bevrijding wordt gevierd.... Deze verzuchting tekent Verkijk op in zijn memoires uit 1997. In 'Een Leven Lang' kijkt Dick Verkijk terug op zijn lange en strijdbare carrière in de journalistiek. Gewapend met de oprechte verontwaardiging die hij had opgedaan in de oorlog, is hij het onrecht in de wereld te lijf gegaan.
http://www.npogeschiedenis.nl/speler.WO_NTR_049902.html

Gebouw Wereldomroep in Hilversum

TEKST: HANS KNOT

Groningen promotie

Vele jaren nadat Nederland voormalig Nederlands-Indië had losgelaten en op die manier Indonesië was ontstaan, werden diegenen die in Indonesië de moeite namen te luisteren naar speciale programma's gericht op de inwoners van het land van duizenden eilanden, verrast met allerlei soorten van promotie vanuit ons land via Radio Nederland Wereldomroep. Omdat in Zuid-Afrika ook een grote luisterschare was die de Nederlandse taal rijk was, werd het programma ook nog eens via een relaiszender op Madagaskar richting dat land uitgestraald.

Zo werd er in juni 1967 een speciaal programma uitgezonden waar de provincie Groningen als rode draad doorheen liep. Men had tal van onderwerpen uitgekozen om zo een breed mogelijk beeld te scheppen van de noordelijke provincie. Zo werden in de maand april 1967 tal van opnamen gemaakt. Men was ondermeer in het toenmalige Diaconessenhuis te Groningen geweest om de directeur van het Rijtuigmuseum in Leek, drs. H. B. Vos, die daar ziek lag, te interviewen.

Een vraag van een luisteraar uit Indonesië was voor de Radio Nederland Wereldomroep destijds de aanleiding een programma onder de titel: 'Uw toeristische gezant in Nederland' te maken.

Het was een van de vele vragen die de redactie van de Wereldomroep regelmatig kreeg uit Indonesië, vooral van de zijde van de jongeren. Uit Indonesië ontving men trouwens in Hilversum in die tijd gemiddeld ongeveer 20.000 brieven per jaar.

In de maand maart 1967 was al in een speciaal programma aandacht geschonken aan Noord-Groningen. De opnamen, die in april 1967 werden gemaakt, waren voor een klankbeeld over Westerwolde, de Veenkoloniën, het Westerkwartier en Delfzijl alsmede Appingedam.

Wereldomroep uitzending over de Ommelanden

Het programma werd in een miniserie uitgezonden, waarbij het in Indonesië was te beluisteren in afleveringen van een kwartier en in Zuid-Afrika men telkens korte klankbeelden van vijf minuten kreeg te horen. De opnamen voor de toen nieuwe serie begonnen op 19 april 1967 in het Klooster te Ter Apel, waar drs. O. van

Diepen, toenmalig directeur van de Raad voor de Welvaartsbevordering Opbouw Oost-Groningen, het over de economische verwachtingen en mogelijkheden in Oost-Groningen had.

De historische burcht te Wedde, destijds zetel van het Waterschap Westerwolde, bleek de geëigende plaats om deskundigen wat meer te laten vertellen over Westerwolde. Dit deden de heer L. J. Bartelds uit Ter Apel, zijn plaatsgenoot, de heer G. H. Seggers, ir. T. de Jong, toenmalig burgemeester drs. H. J. Eijsink van Bellingwolde en mr. G. L. J. Cazemier, secretaris van het waterschap Westerwolde.

In de middag van de 19de april ging het reportageteam van Radio Nederland Wereldomroep in het Veenkoloniaal Museum in Veendam verder met een programmaonderdeel waarin de industrialisatie van Stadskanaal, de historie van de Veenkoloniën, de ontwikkeling van Hoogezand-Sappemeer en de coasterbouw aan de orde kwamen, waarna in Sappemeer de rij gesloten werd op het controlecentrum van de NAM. Op 20 april ging men verder nog naar Leek, het Rijtuigmuseum, Delfzijl en Appingedam.

Ook waren er filmploegen van Radio Nederland Wereldomroep actief om een beeld te vormen van ons land via de serie 'Er op uit'. Ondermeer waren er speciale afleveringen gemaakt over de Groninger Ommelanden. https://www.youtube.com/watch?v=IcOuEV6_pM8&list=PLD281AF6983A70570&index=10

Internet Surftips

Samenstelling:
Hans Knot
Martin van der Ven

Een aantal unieke foto's is te vinden die betrekking hebben op de plannen die er in 1968 waren om de Galaxy, het voormalige zenschip van Radio London weer radio-klaar te maken. De foto's werden gemaakt tijdens een persbijeenkomst. http://www.united-archives.com/n/search/Galaxy.info

Good nieuws van Tony Prince, want in zijn productiestudio zijn drie delen over de geschiedenis van Radio Luxembourg te zien (deel 10 t/m 12). http://www.dmcworld.tv/historyofdj/

In de laatste week van december kwam Ed Stewart, voormalig Radio London deejay te overlijden. Een uitstekende in memoriam kun je vinden op de site van Mary en Chris Payne: http://www.radiolondon.co.uk/rl/edtribute/eds.html

Ed Stewart spreekt zijn fans toe, eind jaren '60

Korte golf liefhebbers luisterden vroeger naar de uitstekende programma's van Sweden Calling DX. Een prachtige site neemt je mee http://www.radiohistoria.jvnf.org/sr/scdx.htm

Op 1 januari 1966 kwam Radio Scotland voor het eerst in de ether en uiteraard werd er in de pers recentelijk aandacht aan besteed: http://www.thenational.scot/culture/profile-pirate-radio-scotland.11662

Recensie

Sender & Frequenzen 2016

Jahrbuch für weltweiten Rundfunkempfang
Lang-, Mittel-, Kurzwelle. Satellit und Internet
Redactie: Schmitz, Michael en Siebel, Wolf Dipl.-Ing.
33ste jaargang: 608 pagina's, geïllustreerd.
ISBN 978-3-88180-895-8
Siebel Verlag/ VTH Verlag, Baden Baden, 2015
Prijs 34,80 exclusief verzendkosten

Ieder jaar, zo medio november, en dat al sinds 1982, valt door de brievenbus een pakje met daarin de nieuwste versie van 'Sender und Frequenzen', zodat ver voor de kerstdagen een recensie kan worden geschreven en belangstellenden het op hun wenslijstje kunnen zetten als cadeau onder de Kerstboom. Dit jaar lukte het niet om bijtijds een recensie te schrijven, simpelweg omdat de nieuwste versie pas in de late middag van 24 december in Groningen arriveerde.

Al die jaren heb ik dit prachtige naslagwerk zien groeien als het om het aantal pagina's gaat en uiteraard om de inhoud. Voor het eerst in al die jaren is het aantal pagina's, vergeleken met de editie van 2015, gelijk gebleven. Dat wil niet zeggen dat het inhoudelijk is blijven stilstaan, want ook in deze uitgave zijn er volop nieuwe zaken te ontdekken. In onze snelle wereld van communicatie, waarbij via internet, discussiegroepen en facebook onderling tussen radiohobbyisten veel informatie wordt uitgewisseld – vaak kort van inhoud omdat het allemaal snel dient te worden verspreid – is het maar goed dat er nog steeds door Schmitz en Siebel en hun medewerkers jaarlijks dit zeer interessante boekwerk wordt bijgewerkt en uitgegeven. Het is voor mij al decennia de 'Bijbel' op het gebied van de naslagwerken voor onze hobby en kan dit ook zeker zijn voor alle Nederlanders en Belgen die tijdens hun schooltijd ook onderricht hebben gehad in de Duitse taal.

Wat kan de lezer zoal verwachten na het gebruikelijke landenregister, de tips voor succesvolle wereldwijde ontvangst en een zeer uitgebreide opsomming van de landen waar de radio actief is en wat men zoal heeft te bieden aan de luisteraars? Natuurlijk zijn er de luisterplannen van de stations die deels of geheel in de Duitse taal programma's verzorgen. Immers, "Sender & Frequenzen 2016. Jahrbuch für weltweiten Rundfunkempfang" is in eerste instantie vooral uitgegeven voor de radiohobbyisten in landen als Duitsland en Oostenrijk, maar het wordt daarnaast ook door velen in de Benelux-landen gezien als het gouden handvat naar de radiohobby.

Ook is er schematisch een overzicht terug te vinden van de Duitstalige programma's. Ben je bijvoorbeeld scherp op het onderwerp 'wetenschap', dan kun je vrij snel het nodige aan programma's van je gading vinden. Ook dient vermeld te worden dat er weer ruimte is voor het hoofdstuk "Radio en Televisie via de Satelliet", waarbij tal van satellieten en een veelvoud aan frequenties en te ontvangen stations is terug te vinden. En voor de moderne hobbyisten, die het gemak van internet gebruiken voor hun radiohobby, is er ook genoeg aan informatie terug te vinden in "Sender & Frequenzen 2016. Jahrbuch für weltweiten Rundfunkempfang".

Daarnaast zijn er vele onderwerpen die worden aangestipt waarbij voor hen die de radiohobby net zijn opgestart het zondermeer interessant is hoogte te nemen van de speciale hoofdstukken die het onderwerp 'DX'-en' betreft. Het clandestiene gebruik van de korte golf en het beoefenen van hobbyradio wordt ook uitstekend belicht in deze nieuwste editie. Een speciaal hoofdstuk gaat over de steeds meer toenemende privatisering van het gebruik van de korte golf mogelijkheden. Een voordeel is dat via het snelle internet een dergelijk boek veel sneller op de leestafel kan liggen dan bijvoorbeeld 32 jaar geleden, toen de besteller vaak weken lang diende te wachten op een nieuw exemplaar van "Sender & Frequenzen. Jahrbuch für weltweiten Rundfunkempfang". Het boek is op het internet ondermeer te bestellen via de webshop van uitgever VTH Verlag.

http://shop.vth.de/publikationen/siebel-verlag/sender-frequenzen-2015.html

tekst: Hans Knot

Recensie

Was ich noch zu sagen hätte

Veertig jaar NOS Met Het Oog Op Morgen
Teksten: Goemans, Anne-Gine
Fotografie: Boer, Sacha de
Amsterdam Uitgeverij Brandt, 2016
ISBN: 978-94-92037-36-7
160 pagina's.
Prijs: 17.50 Euro

Als regelmatig luisteraar van de radio en opgevoed met de gedachte altijd ook goed de kranten te lezen, werd in 1976 mijn aandacht getrokken door een bericht dat er een gezamenlijk programma op de radio zou komen dat het laatste uur tot middernacht en voor het dagelijkse Wilhelmus zou worden uitgezonden. Nieuws en actualiteiten met studiogasten en rustige muziek in een programma dat afwisselend zou worden gepresenteerd door vertegenwoordigers van de toenmalige belangrijke omroepen. Late avond radioluisteren naar een programma vanuit Hilversum was voor mij tot op dat moment alleen weggelegd voor het KRO sportprogramma 'Goal', met ondermeer Theo Koomen en Felix Meurders. De Blaupunkt portable kreeg vrijwel vanaf de start van Met Het Oog Op Morgen een vaste plek op de slaapkamer.

Een deel van de presentatoren van het programma heeft zichzelf aangeboden, anderen zijn op uitnodiging gevraagd mee te gaan werken. Van deze laatste categorie is er slechts een persoon die geweigerd heeft mee te werken daar hij te weinig ruimte kreeg in de strakke format van Met Het Oog Op Morgen. Juist, het was dezelfde Felix Meurders.

In de loop van de afgelopen decennia is er een groot scala aan kleurrijke presentatoren voorbij gekomen in het programma. Veertig van deze vrouwen en mannen zijn door Anne Ginne Goemans ondervraagd met als doel te komen tot een veertigtal sprankelende korte terugblikken en herinneringen aan het programma, terwijl prachtige portretfoto's zijn gemaakt door Sacha de Boer. Uit alle herinneringen blijkt niet alleen de liefde voor het radiomaken in het algemeen maar ook die voor het idee en format dat ooit door Kees Buurman is geïntroduceerd en waarin in de loop van de afgelopen veertig jaren weinig is aangepast.

IJzersterk is natuurlijk het gegeven dat een bewerking van Reinhard Mey's 'Gute Nacht Freunde' al die jaren als herkenningsmelodie van het programma is gehandhaafd, ondanks protesten vanuit bepaalde hoeken. Natuurlijk is er in de loop der jaren sprake van een snellere vorm van radiomaken, mede door de zeer snel ontwikkelde technieken. Met Het Oog Op Morgen startte in een periode van ver voor goedkope satellietverbindingen voor transmissie van radiosignalen; internet was nog lang niet geboren laat staan e-mails, twitter en andere vormen van moderne communicatie.

Zelf heb ik een redelijk aantal malen mogen figureren in het programma, waarbij het leek alsof de presentator van de dag gewoon met mij in de studio in Hilversum zat te praten, dit alles in een gezellige sfeer en gedempt licht. Van alle keren dat ik echter in Met Het Oog Op Morgen was te horen met onderwerpen betreffende de ontwikkeling van de commerciële vormen van radio, was ik geen enkele keer in de betreffende studio. Vanuit Groningen werd ik, al dan niet vergezeld door Henk Kok, in het begin van de avond geïnterviewd. Als Henk erbij was gebeurde het interview vanuit het gebouw van de PTT Telefooncentrale in Groningen waar een speciale verbinding was met Hilversum. De vragen werden door iemand gesteld en de antwoorden werden zo geknipt in de studio dat later op de avond de presentator de vragen opnieuw stelde en mijn antwoorden vanaf de recorder 'live' waren te horen. Ook werd een deel van de interviews gedaan door mij te nodigen naar de studio van de regionale omroep RONO aan het Martinikerkhof te Groningen te komen, waar ook een rechtstreekse lijn was met Hilversum. Deze vorm van interviewen gebeurde destijds alleen met personen die op grote afstand woonden of met hen die vanuit politiek Den Haag werden ondervraagd. Echter was het zo goed gemonteerd dat het leek of alles live ging.

Het leuke van de personen die zijn gevraagd hun herinneringen te leveren voor het boek is dat zij voor het merendeel echte radiodieren zijn. Slechts hier en daar proef ik dat men toch liever televisieprogramma's maakte dan in een studio met een niet al te groot team in een zacht verlichte studio Met Het Oog Op Morgen te mogen presenteren. Uiteraard wordt er ook aandacht besteed aan de persoon die al veertig jaren lang verantwoordelijk is voor de verbindende aankondigingen, of het nu 25 graden boven nul of 3 graden onder nul buiten is, de stem van Hans Hogendoorn is te horen. Uiteraard gaat hij uitgebreid in op deze activiteit en vertelt terloops dat hij vroeger op fiets van en naar school jingles aan het inspreken was, naar voorbeeld van Amerikaanse en Engelse radioprogramma's die hij had gehoord.

En zo heeft elke van de veertig personen, die verdeeld over 40 jaar het programma hebben gepresenteerd, tal van voornamelijk goede herinneringen die worden opgehaald in het prachtige boek: 'Was ich noch zu sagen hätte. Veertig jaar NOS Met Het Oog Op Morgen'. Het boek is in korte hoofdstukken onderverdeeld, leest zeer prettig en is heerlijk te lezen om vervolgens in te dommelen na het beluisteren van weer een aflevering van Met Het Oog Op Morgen.

https://www.bol.com/nl/p/was-ich-noch-zu-sagen-hatte/9200000053066145/

tekst: Hans Knot

Ansichtkaart uit circa 1924

SMC SHOP

Bestellen: vermeld op de overschrijving aub uw adres en de bestelling.
Of stuur een mailtje met deze gegevens naar: info@mediacommunicatie.nl
Bankrekening: NL85 INGB 0004 0657 00 tnv Mediacommunicatie te Groningen

Het REM-eiland, de onstuimige geschiedenis van radio en tv Noordzee - Hans Knot
In 2014 is het vijftig jaar geleden dat Radio en TV Noordzee van start ging. Een commercieel station dat vanuit volle zee haar programma's richting Nederland straalde. Hans Knot belicht de opkomst en ondergang van deze unieke onderneming in zijn nieuwste boek.
€ 20,00 (NL) of € 22,95 (België)

Laser 558 in mp3, giga set
Voor de ware Laser Lover is er deze DVD-box met ongeveer 575 uren aan MP3 opnamen, opgenomen vanaf de middengolf. Zowel Laser 558 als Laser Hot Hits en Laser 730 (de testen met de 'ballon') komen aan bod. Herbeleef het Laser-tijdperk van 1984 - 1987. VEEL uren voor weinig geld.
De complete box kost: € 15,00 (NL)/ € 18,00 (België)

NIEUW!!! MONIQUE 963 - Jan-Fré Vos
Toen in maart 1980 de Mi Amigo zonk leek het gedaan met de Nederlandstalige zeezenders. Tot eind 1984. In december hoorden we ineens testuitzendingen van een nieuw Nederlandstalig station: Radio Monique.

Het station werd ongekend populair en had een grote schare luisteraars. Joost den Draaijer, Tony Berk en Stan Haag waren weer terug op de radio. Bijna drie jaar duurde het avontuur.

Op 25 november 1987 kwam de zendmast naar beneden en was het avontuur plotseling voorbij. Daarna kregen we nog Radio 558/Radio 819, maar die wisten, mede door het zwakkere signaal, niet meer zo populair te worden als hun voorganger.

Dit boek gaat over de periode 1984-1987, over de uitzendingen van Radio Monique vanaf de Ross Revenge. Het verhaal van hoge luistercijfers maar ook van stakende deejays die weer eens een keer naar hun zin te lang aan boord moesten zitten.
In de woorden van het station zelf: **Radio Monique, het station voor jou en mij.**
€ 21,95 (NL) of € 23,95 (buitenland)

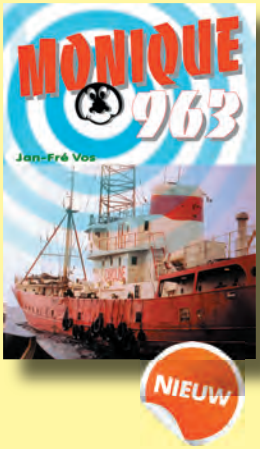

"Toen niets mocht en alles toch kon" - Kris Diercks
Ontdek waarom John en Yoko op de vloer van hun Rolls belandden toen ze België doorkruisten. Waarom Queen eigenaar werd van 65 fietszadels en de meiden van de The Ladybirds hun behaatjes in de coulissen lieten. *Toen niets mocht en alles toch kon* neemt je mee naar die boeiende tijd toen alles verboden leek en alles toch mogelijk werd. Geniet van de turbulente jaren met wonderlijke verhalen en pikante anekdotes over Phil Bloom, Hoepla, de baanbrekende Hitweek, Willeke van Ammelrooy en de blote bipsen van Mary Porcelijn. Maar ook over de omstreden minister van Justitie Alfons Vranckx, de zedenmeester van Jazz Bilzen, de modderpoel op Woodstock en de schandaalfilms Blue Movie en Deep Throat. **Een rijk geïllustreerd boek in full color voor€ 24,95 (NL)**

De gouden glans van radio, De turbulente geschiedenis van RNI - Ferry Eden/ Marc van Amstel
In het boek vertellen de booteigenaren Meister en Bollier en ook kapitein Harteveld hun verhaal en komen deejays als Joost den Draaijer, Jan van Veen, Ferry Maat, Tony Berk, Leo van der Goot, Hans ten Hooge, Andy Archer (e.a.) aan het woord over hun tijd bij RNI. Het is een kleurrijk boek met 160 pagina's, 175 foto's en circa 75 andere illustraties en de moeite waard voor zowel de toenmalige luisteraar van Radio Noordzee als de echte zeezenderfan.
Een rijk geïllustreerd boek in full color € 24,95 (NL) of € 29,95 (buitenland)